

Klaipėdos
Universitetas

Socialinių ir humanitarinių
mokslų fakultetas

KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ IR HUMANITARINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
PEDAGOGIKOS KATEDRA

2-asis tarptautinis forumas

Mokslinių straipsnių rinkinys

2021 m. birželio mėn. 1 d.

Leidinio sudarytojai:

Prof. dr. Rasa Braslauskienė

Prof. dr. Neringa Strazdienė

Doc. dr. Reda Jacynė

Konferencijos organizacinis ir mokslinis komitetas:

Pirmininkas: Prof. dr. Rasa Braslauskienė

Nariai:

Dr. Aida Norvilienė

Doc. dr. Reda Jacynė

Doc. dr. Sada Ramanauskienė

Aurėja Jundulaitė, magistrė

Autorių kalba netaisyta.

TURINYS

Pratarmė	4
Moksliniai straipsniai	6
<i>Rasa Braslauskienė, Aida Norvilienė, Reda Jacynė, Neringa Strazdienė, Sada Ramanauskienė,</i> Priešmokyklinio ugdymo mokytojų patirtys prasidėjus nuotoliniam ugdymui(si)	7
<i>Lina Bagdanavičienė</i> Laimingos vaikystės kūrimas nuotoliu: iššūkiai ir patirtys	15
<i>Simona Bobrovienė</i> Vaiko teisė būti sveikam ir laimingam. Škotijos lietuviškos mokyklos patirtys pandemijos metu neformalusis ugdymas	18
<i>Rugilė Braslauskaitė, Reda Jacynė</i> Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų sėkmingos adaptacijos veiksniai ikimokyklinio ugdymo įstaigoje: teorinis aspektas	20
<i>Lina Dūdienė</i> Sveikatingumo ugdymas priešmokykliniame amžiuje	24
<i>Vilma Gaidjurgienė</i> Iššūkiai ir galimybės Klaipėdos miesto pradiniame ugdyme Covid-19 pandemijos laikotarpiu	26
<i>Daiva Markevičienė</i> Vaiko, kaip asmenybės sėkmė ugdymo procese taikant humanistinės pedagogikos principus	32
<i>Modesta Paulauskienė</i> Tėvų ir ikimokyklinio ugdymo mokytojų bendradarbiavimas nuotolinio ugdymo(si) metu	35
<i>Daiva Sruogienė</i> Patirtis Valensijos „Lituanica“, Gandijos „Prie jūros“ ir Denijos „ABC“ neformalaus lituanistinio švietimo mokyklose pandemijos metu	38
<i>Saulė Šerėnienė</i> Švietimo pagalba nuotoliu–iššūkiai ir galimybės	41
<i>Erika Turauskienė, Rasa Braslauskienė</i> Vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, kalbinių gebėjimų ugdymas ikimokyklinio ugdymo įstaigoje: įtraukiojo ugdymo kontekstas	47
Stendiniai pranešimai	55
<i>Inga Alčauskienė, Asta Augustinienė, Aistė Strikaitytė</i> Kaip efektyviai praleisti laisvalaikį covid-19 pandemijos metu su ikimokyklinio amžiaus vaikais	56
<i>Lina Ramanauskienė, Laima Vyštartaitė</i> Pradinukų emocinė būsena nuotolinio mokymo(si) laikotarpiu	57
<i>Razmienė Giedrė</i> Mediacijos nauda ir reikalingumas Covid-19 pandemijos laikotarpiu mokyklos bendruomenei	58
<i>Justina Tvarkūnaitė</i> Tėvų į(si)traukimas ugdant Alfa kartos vaikų socialinius įgūdžius: edukacinis - teisinis aspektas	59
<i>Raminta Vičienė</i> Socialinis ir emocinis ugdymas – kelias į sveiką ir laimingą vaiką	60
<i>Dagna Volkovaitė</i> Teatrinės veiklos galimybės ugdant sveikus ir laimingus vaikus	61

PRATARMĖ

Vaiko teisė būti sveikam ir laimingam Covid – 19 pandemijos laikotarpiu yra aktuali šiandienos ugdymo proceso kontekste. Pasikeitusi žmonių gyvensena paveikė besimokančiuosius, jų šeimas, mokytojus, įstaigų vadovus ir visą bendruomenę. Nuotolinio ir mišraus ugdymo organizavimas Covid-19 pandemijos metu kardinaliai pakeitė jau turimą švietimo įstaigų ugdymo proceso organizavimo patirtį, išryškino vaikų nuotolinio ir mišraus ugdymo būdų problemas ir atskleidė vaikų savijautą, ugdymosi, bendravimo ir sveikatos ypatumus, kylantį pagalbos vaikams teikimo šeimoje, ugdymo įstaigoje, bendruomenėje ir pan. poreikį. Kiekvienam pedagogui tapo svarbu gebėti nuotoliniu būdu naudoti modernias mokymo metodikas, apimančias 21-ojo amžiaus mokytojo mokymo įgūdžius, naudotis geriausia patirtimi, kuriant vaikams mokymų medžiagą, bendraujant su kolegomis, vaikų tėvais ir kt. Šiame kontekste yra labai svarbu diskutuoti apie vaiko teisę į sveikatą virtualioje erdvėje: koku būdu bendrauti, ilsėtis ir tuo pačiu būti laimingu? Kokių naujų patirčių, sprendimo strategijų išmokome, atradome, užtikrinant vaiko teisę būti sveikam ir laimingam? „Tam, kad vaikas augtų saugus ir laimingas, emociniai ryšiai svarbūs ir turi būti kuriami kiekvieną dieną“ (Svetikienė, 2020).

Svarbus forumo „Teisė būti sveikam ir laimingam“ akcentas – užsienio lituanistinių mokyklų patirtys, dirbant karantino sąlygomis, tęsiant lietuviybės sklaidą ir tradicijų puoselėjimą vaikams virtualioje aplinkoje. Savo patirtimi dalinosi: *Eglė Aronen*, Suomijos lietuvių bendruomenės pirmininko pavaduotoja, *Ingrida Nausėdienė*, Norvegijos *Espira Fjellsenden* darželio pedagogikos darbuotoja, *Simona Bobrovienė*, *Evelina Kovnators*, Škotijos lietuviška mokykla, *Daiva Sruogienė*, Valensijos lietuvių bendruomenės pirmininkė, *Vaida Petkevičiūtė*, Lituanistinės mokyklos „ABC“ vadovė, *Rūta Bosienė*, Lituanistinės ir menų mokyklos *Kodėlčius* direktorė, *Rasa Sarhan*, Lituanistinės ir menų mokyklos *Kodėlčius* pradinė klasių mokytoja, *Gintarė Tamošiūnienė*, Lituanistinės ir menų mokyklos *Kodėlčius* pradinė klasių mokytoja, *Evelina Bosaitė*, Lituanistinės ir menų mokyklos *Kodėlčius* pradinio, priešmokyklinio ir ikimokyklinio ugdymo bei muzikos mokytoja.

Į sėkmingą Valensijos (Ispanija) lituanistinio vaikų ugdymo mokyklėlėse *Lituanica* ir *ABC* organizavimą, virtualių pamokų vedimą, puikias iniciatyvas Covid-19 pandemijos metu, nenuilstamą norą padėti vaikams išmolti lietuvių kalbą, ryšio su Lietuva ir lietuviškumu palaikymą bei sąlygų sudarymą vaikų saviraiškai lietuvių kalba įsijungė KU Vaikystės pedagogikos studijų programos studentai *Gabija Ažondenytė*, *Martynas Budrys*, *Modesta Buivydaitė*, *Karolina Daujotytė*, kuriems buvo suteikta *LITUANISTINIO ŠVIETIMO AMBASADORIUS* nominacija.

Šis leidinys – pirmoji mokslinių straipsnių rinktinė, kurie buvo pristatyti 2-ame tarptautiniame forumo „Teisė būti sveikam ir laimingam“, kuris vyko 2021 m. birželio 1 d. Klaipėdos universitete.

Straipsniuose analizuojamos aktualios bei įvairios formaliojo ir neformaliojo, nuotolinio ugdymo, didaktinės, švietimo pagalbos problemos, atskleidžiamos pedagogų patirtys ir ugdymo organizavimo ypatumai Covid-19 pandemijos ir nuotolinio ugdymo laikotarpiu. E. Turauskienė ir R. Braslauskienė atskleidė vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, kalbinių gebėjimų ugdymo ypatumus ikimokyklinio ugdymo įstaigoje įtraukiojo ugdymo kontekste. R. Braslauskaitė ir R. Jacynė atskleidė specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų sėkmingos adaptacijos veiksnius ikimokyklinio ugdymo įstaigoje teoriniu aspektu. L. Dūdienė gilinasi į priešmokyklinio amžiaus vaikų sveikatos ugdymo galimybes, o D. Markevičienė aptarė vaiko sėkmę ugdymo procese, taikant humanistinės pedagogikos principus. Didelė dalis straipsnių siejama su ugdymo situacija, iššūkiais ir galimybėmis Covid-19 pandemijos laikotarpiu: N. Strazdienė, S. Ramanauskienė, R. Braslauskienė, R. Jacynė, A. Norvilienė tyrė priešmokyklinio ugdymo mokytojų patirtis prasidėjus nuotoliniam ugdymui(si). V. Gaidjurgienė atskleidė kilusius Klaipėdos mieste iššūkius ir galimybes pradiniam ugdyme Covid-19 pandemijos laikotarpiu; L. Bagdonavičienė diskutuoja apie laimingos vaikystės kūrimo nuotoliu iššūkius ir patirtis; M. Paulauskienė atskleidė tėvų ir ikimokyklinio ugdymo mokytojų bendradarbiavimo nuotolinio ugdymo(si) metu galimybes; D. Sruogienė išryškino neformalaus lituanistinio švietimo patirtis Ispanijoje pandemijos metu; S. Šerėnienė aptarė švietimo pagalbos nuotoliu iššūkius ir galimybes; S. Bobrovienė atskleidė Škotijos lietuviškos mokyklos patirtis pandemijos metu įgyvendinant vaiko teises.

Leidinyje publikuojami forumo metu pristatyti stendiniai pranešimai.

Leidinio sudarytojai

Moksliniai straipsniai

PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO MOKYTOJŲ PATIRTYS PRASIDĖJUS NUOTOLINIAM UGDYMUI(SI)

Rasa Braslauskienė, Aida Norvilienė, Reda Jacynė, Neringa Strazdienė, Sada Ramanauskienė
Klaipėdos universitetas

Anotacija. COVID-19 pandemija padarė didelę įtaką švietimo sistemai ir iš esmės pakeitė ugdymo, ugdymosi, bendravimo ir bendradarbiavimo pobūdį. Tai palietė ugdytinius, jų šeimas, mokytojus, įstaigų vadovus, visus ugdymo proceso dalyvius ir bendruomenę. Straipsnyje pateiktu tyrimu siekta nustatyti, kaip priešmokyklinio ugdymo mokytojai vertino ugdymo(-si) situaciją savo ugdymo įstaigoje, Lietuvoje paskelbus karantiną dėl COVID-19. Empiriniam tyrimui pasirinkta kokybinio tyrimo strategija. Interviu apklausta 15 Klaipėdos miesto priešmokyklinio ugdymo mokytojų, kurie Covid-19 karantino metu dirbo nuotoliniu būdu. Mokytojų požiūris analizuotas tokiais aspektais: kaip juos paveikė situacija paskelbus karantiną Lietuvoje; kaip, jų požiūriu, karantino sąlygos paveikė ugdytinius ir jų tėvus; kaip vertinama situacija ugdymo įstaigoje prasidėjus karantinui. Pirminė mokytojų reakcija į susidariusią situaciją siejama su neigiamų emocijų, jausmų raiška, vėliau - susitaikymu, sprendimų priėmimu. Nuotolinio priešmokyklinio ugdymo organizavimas kėlė naujus uždavinius ugdymo įstaigų vadovams, administracijai. Vieni vadovai teikė metodinę ir moralinę pagalbą mokytojams, kiti buvo neveiklūs. Vaikams trūko ryšio su bendraamžiais, ugdytojais ir darželio aplinkos. Ugdytinių tėvams teko aktyviai įsijungti į savo vaikų ugdymą, nuotolinio ryšio užtikrinimą, bei vaiko mokymosi ir savo profesinės veiklos derinimą namų sąlygomis.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: priešmokyklinis ugdymas, nuotolinis ugdymas, COVID-19, mokytojų patirtys.

Įvadas. Įvairių šalių švietimo sistemoms didelius pokyčius atnešė COVID-19 pandemijos plitimas. Precedento neturinti situacija paskatino politikos formuotojus, pedagogus, mokslininkus ir plačiąją visuomenę ieškoti optimaliausių sprendimų, iširti susidariusią situaciją, analizuoti ugdymo(si) pokyčius, sužinoti, kaip į tuos pokyčius reagavo pedagogai, ugdytiniai ir jų tėvai, kokias įgytos patirtys. Kaip nurodoma Jungtinių Tautų leidinyje *Policy Brief: Education during COVID-19 and beyond* (2020), the COVID-19 pandemija sukėlė didžiausią švietimo sistemos sutrikimą istorijoje. Krizė palietė beveik 1,6 milijardo besimokančiųjų daugiau nei 190 šalių visame pasaulyje. Neigiami padariniai pagilino esančias problemas ir atskirtį, tačiau paskatino spartesnę naujovių įdiegimą. Švietimo ir mokymo tęstinumui palaikyti buvo sparčiai kuriami ir taikomi naujoviški nuotolinio mokymosi sprendimai. J. Bertling, N. Rojas, J. Alegre and K. Faherty (2020), remdamiesi atliktais tyrimais, teigia, kad skaitmeninių mokymosi technologijų naudojimas yra susijęs su pažanga. Tačiau mokymosi technologijos ikimokykliniame ugdyme yra veiksmingiausios kaip kitų mokymo

būdų papildymas, o ne kaip tradicinių metodų pakaitalas. Donohue, Johnson, Lucas, Lynd, Mukerjee, Thouvenelle, (2020); Brown, N., Te Riele, K., Shelley, B. & Woodroffe, J. (2020) pažymi, kad ikimokyklinio amžiaus vaikams būtinas tiesioginis kontaktas mokymosi metu.

Lietuvoje paskelbus karantiną dėl COVID-19 ir perėjus prie visuotinio nuotolinio ugdymo(si), keitėsi priešmokyklinio ugdymo organizavimo tvarka, pobūdis, grįžtamasis ryšys, ugdymo(si) prieinamumas, technologijos, priemonės ir kt. Iš kilo įvairių su šiais pokyčiais susijusių iššūkių ir problemų. Iš esmės pasikeitė ugdymo aplinka ir ryšys tarp ugdytojo, ugdytinių ir jų tėvų. Šių pokyčių priešmokykliniame ugdyme kontekste iškėlėme tyrimo tikslą.

Tyrimo tikslas – atskleisti priešmokyklinio ugdymo mokytojų patirtis prasidėjus nuotoliniam ugdymui(si). **Tyrimo metodai**: mokslinės literatūros ir dokumentų analizė, interviu, turinio (content) analizė.

Tyrimo metodologija. Siekiant išsiaiškinti, su kokiais iššūkiais ir galimybėmis susidūrė priešmokyklinio ugdymo(-si) mokytojai organizuojant nuotolinį ugdymą Covid-19 karantino metu buvo pasirinkta kokybinio tyrimo metodologija (Creswell, 2014; Žydžiūnaitė, Sabaliauskas, 2017). Tyrimo pagrindimui buvo remiamasi interpretacine paradigma (Cohen, Manion, Morrison 2007) ir konstruktyvistine prieiga (Berger, Luckmann, 1999). Jos pritaikytos siekiant pateikti interpretacinį, visuminį, analizuojamos situacijos vaizdą, joje dalyvavusių asmenų „išgyventą patirtį“ ir iš situacijų analizės kylantį paaiškinimą. Pasirinktas pusiau struktūruoto interviu metodas. Planuojant tyrimo klausimus buvo išskirtos tokios temos: *situacijos vertinimas (administracijos ir darbuotojų kontekste); mokytojų, vaikų ir tėvų jausena ir patirtys*. Ugdymo proceso dalyvių (ugdytinio, jo šeimos, specialistų, mokytojų), kaip lygiaverčių partnerių, įsitraukimas į nenumatytą nuotolinį ugdymą(-si), sprendimų paieškas, veiklos planavimą, vykdymą, įvertinimą, refleksiją ne tik konstruoja visų šio proceso dalyvių bendradarbiavimo būtinumą, atsakomybę grįstą elgesį bei pozityvaus požiūrio palaikymą, bet ir skatina mokymo(si) veikiant procesus, kaip mokymą(si) kartu su kitais ir vieniems iš kitų. Kalbant apie straipsnyje analizuojamą ugdymo(-si) situaciją labai svarbi yra dialogo filosofija. Paprastai dialogą laikome geriausia susikalbėjimo ir konfliktų sprendimo forma kuriant santykius. Kai siekiame dialogo, dažniausiai mums aišku, kad siekiame susikalbėjimo, sutarimo ir susitarimo (Buber, 2001; Gutauskas, 2010). Dialogo filosofija buvo labai svarbi analizuojant bendradarbiavimo galimybes, kuriant sąveiką tarp ugdymo proceso dalyvių nuotoliniame ugdyme Covid-19 karantino metu. Tyrimas vykdytas 2020 m. spalio – lapkričio mėn. Taikyta tikslinė, kriterinė tyrimo dalyvių atranka. Pagrindinis kriterijus buvo priešmokyklinio ugdymo mokytojai, kurie 2020 m. pavasarį, Covid-19 karantino metu, dirbo nuotoliniu būdu. Išsiųstas kvietimas dalyvauti tyrime visoms Klaipėdos m. ugdymo įstaigoms, vykdančioms priešmokyklinį ugdymą. *Tyrimo dalyviai*. Tyrime sutiko dalyvauti 15 Klaipėdos miesto (Lietuva) priešmokyklinio ugdymo mokytojų, kurie 2020 m. pavasarį, Covid-19 karantino metu, dirbo nuotoliniu būdu. Tyrimo dalyvių demografinės

charakteristikos: visos tyrimo dalyvės buvo moterys, kurių amžiaus vidurkis – 51 metai, vidutinė mokytojų pedagoginio darbo patirtis – 28 metai. Iš visų informančių keturios buvo mokytojos, keturios vyr. mokytojos ir septynios mokytojos metodininkės. *Duomenų rinkimas ir analizė.* Tyrimo dalyviams buvo išsiųsta tyrimo sutikimo forma, kurioje nurodyta visa tyrimo organizavimo informacija: tyrimo tikslas, procesas, konfidencialumo užtikrinimas, tyrimo trukmė ir kt. Gavus pasirašytus sutikimus, buvo suderintas tyrimo laikas su kiekvienu tyrimo dalyviu. Pokalbiai vyko nuotoliniu būdu naudojant ZOOM programą. Pokalbiai įrašyti. Išlaikytas konfidencialumas, tyrimo dalyvių asmeniniai duomenys nuasmeninti ir tyrimo medžiaga prieinama tik tyrėjoms. Tyrimo duomenys apdoroti taikant kokybinę turinio analizę. Kiekvienas transkribuotas tekstas buvo skaitomas tyrėjų grupėje. Tekstas skaitomas, norint susidaryti bendrą vaizdą, išskiriami esminiai sakiniai ar jų dalys, susiję su analizuojama tema. Tekstas skirstomas į prasminius vienetus, kuriuos atspindi frazės, sakiniai, pagrindiniai žodžiai, tiesiogiai susiję su tiriamu fenomenu, prasminiai vienetai grupuojami, siekiant juos sujungti į visuminę struktūrą. Parengus tyrimo ataskaitą, informantams buvo pasiūlyta susipažinti su ja. Pastabų informantai nepateikė. Pateikiant tyrimo radinius, pasisakymai buvo pateikiami koduojant, pvz. M1, M2 ir t.t. Pateikiant mokytojų pasisakymus, kalba netaisyta. Tyrimo duomenys susisteminti tokiais aspektais: *ugdymo situacija ugdymo įstaigoje paskelbus karantiną – pirminė ugdymo įstaigos administracijos ir mokytojų reakcija bei prisitaikymas; ugdymo dalyvių patirtys.*

Tyrimo radiniai. Siekiant sužinoti, kokia priešmokyklinio ugdymo mokytojų reakcija paskelbus karantiną dėl COVID-19, išryškėjo 7 priešmokyklinio ugdymo(-si) situacijos vertinimo kryptys (1 lentelė).

1 lentelė.

Ugdymo(-si) situacijos vertinimas savo ugdymo įstaigoje, Lietuvoje paskelbus karantiną dėl COVID- 19

Atsakymų grupė	Atsakymų pogrūpis	Ištraukos iš interviu tekstų	Informantas
Emociniai jausmai ir reakcija, neigiami išgyvenimai	Šokas	<i>...Pradžioje buvo didelis šokas ir pasimetimas.</i>	M13
	Stresas	<i>...Tai buvo toks nu stresas gal net sakyčiau, bet tuo pačiu ir įdomumas, va kažką dabar naujo reikės sukurt, sugalvot.</i>	M1
	Baimė, įtampa	<i>...Jautėm stresą, baimę, įtampą dėl pasikeitusios situacijos.</i>	M11
	Sumaištis	<i>... Aplamai karantino laikotarpis buvo nežinios, sumaišties, iššūkių kupinas laikotarpis.</i>	M13
	Rami reakcija	<i>...Na, tiesiog mūsų įstaiga gan sakyčiau ramiai sureagavo į tą situaciją</i>	M4
Išbalansuotas įprastas dienos ritmas	-	<i>...Išbalansavo kasdieninį dienos ritmą, bet pamažu prisitaikėme...</i>	M11
Neaiški laiko perspektyvoje situacija	Netikėtumas, nesupratimas	<i>Mhm, tai vat, tai mums čia buvo labai kažkodėl netikėta ir mes kai išėjom į tą nuotolinį, man toks jausmas, kad mes dar nelabai supratom kur mes einame...</i>	M1

	Nežinia	<i>...Buvo didelė nežinia, nes nei administracija negalėjo nurodyti, kaip mes tai darysim...</i>	M9
Nepasiruošta tokiai situacijai	-	<i>...mes nebuvom visai nieko nei ruošęsi, nei kalbėję apie tai...</i>	M1
Susitaikymas su esama situacija	-	<i>...iš pradžių laukėm, galbūt baigsis ir galėsime grįžti į normalų darbą. O paskui, nu kaip sakant, išėjome į tą nuotolinį ir susitaikėm su tuo, kaip jau, su tuo gyvenimu, kaip ir nieko nepadarysi.</i>	M2
Greitas sprendimų priėmimas, prisitaikymas	-	<i>Mhm, tai mūsų įstaiga labai greitai iš tikrųjų prisitaikė prie pasikeitusios situacijos ir mes nuotolinį ugdymą pradėjome vykdyti jau antrąją karantino savaitę.</i>	M3
Iššūkis, įdomumas	-	<i>...pirmosios karantino dienos tikrai buvo toks didžiulis iššūkis visiems: tiek mokytojams, tiek ugdytiniais, tiek tėvams.</i>	M15

Tyrimas atskleidė, jog priešmokyklinio ugdymo organizavimas nuotoliniu būdu buvo iššūkis visiems ugdymo dalyviams – įstaigų administracijai, mokytojams ir tėvams. Išanalizavus gautus duomenis, išryškėjo skirtingas priešmokyklinio ugdymo mokytojų ugdymo situacijos vertinimas, Lietuvoje paskelbus karantiną. Vieni pedagogai situaciją vertino neigiamais aspektais: patyrė neigiamus emocinius išgyvenimus - jautė stresą (8), baimę, įtampą (2), šoką (1), sumaištį (1); jiems buvo neaiški situacija laiko perspektyvoje – nežinia (11); netikėtumas ir nesupratimas (5); mokytojai nebuvo pasiruošę tokiai situacijai (5); išbalansuotas įprastas dienos ritmas (1). Kiti pedagogai situaciją vertino neutraliai arba teigiamai: susitaikymas su esama situacija (6); iššūkis, įdomumas (4); greitas sprendimų priėmimas, prisitaikymas (1); rami emocinė reakcija (1). Mokytojų pasisakymai patvirtino mokslinėje literatūroje (Selye, 1956) išryškintas streso vystymosi stadijas: nerimo (pavojaus) → adaptacijos (prisitaikymo) → išsekimo. Siekiant detaliau įvertinti aplinkybes ugdymo įstaigoje, paskelbus karantiną, domėtasi, kaip įstaigos administracija ir darbuotojai reagavo į pasikeitusią situaciją. Išryškėjo šie ugdymo įstaigos administracijos ir mokytojų veiksmai (1 pav).

2 pav. Ugdymo įstaigos administracijos ir mokytojų veiksmai, paskelbus karantiną. Anot mokytojų, administracijos darbuotojai ėmėsi šių veiksmų: pasitikėjo pedagogais, palaikė ir ramino juos (2), pvz., „administracija mus palaikė <...> netgi ramindavo, kad mergaitės ramiai, susitvarkysime viską, pasidarysim“ (M4); greitai reagavo, sukūrė bendrą grupę, siūlė dalyvauti mokymuose (4); pritarė mokytojų siūlymams diskutavo, teikė rekomendacijas (2), pvz., „Ištaigos direktorė <...> sukūrė „Classrom“ google platformoje grupę, kur mes, pedagogės gaudavome visą informaciją apie veiklas nuotoliniu būdu: susipažinimas su Sveikatos ministro įsakymais, anketų pildymas, informacinių technologijų naudojimas, nuorodos, prisijungimai prie seminarų - Webinarų, mokytojų konferencijos „Zoom“ platformoje ir pačių pedagogių įsitraukimas ir dalinimasis įvairiomis veiklomis, kurios vyko visoje Lietuvoje“ (M7).

Tačiau buvo mokytojų, kurie pasigedo pirminių ryžtingesnių įstaigos administracijos veiksmų. Dalis pedagogų teigė, jog ugdymo įstaigos administracija nepadėjo ir nesiėmė jokių veiksmų: nepadėjo, neteikė rekomendacijų (3), įstaigoje nebuvo jokios sukurtos sistemos (2), pvz., „Administracija, tiesą sakant žinokit darbuotojus paliko <...>. Nelabai mums padėjo, mes tiesiog tikėjomės daugiau tokio kažkokio, patarimų, kaip daryti, ką daryti, o buvom paliktos ant ledo, patarė, kad gal darykit nuotolinį ir tiek žinių „ (M2). Viena informantė pasisakė, jog jos ugdymo įstaigos administracijos darbuotojai nesikišo ir priešmokyklinio ugdymo procesą paliko savieigai (1).

Analizuojant pedagogų pirminę reakciją ir veiksmus, išryškėjo šios aplinkybės (2 pav.): pedagogų emocinė reakcija – pergyvenimas dėl priešmokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų bei grįžtamojo ryšio, siekiant kokybiško pasirengimo mokymuisi mokykloje (1), pvz., „Labiausiai pergyvenom <...>, kad nebus grįžtamojo ryšio iš tėvų, bet gavom, aišku ne šimtaprocentinį, bet tas nerimas po truputį nyslūgo“ (M3). Mokytojos savo pasisakymuose akcentavo, jog bendradarbiavo su kolegėmis, o tai buvo ypač svarbu prasidėjus nuotoliniam mokymui (5); dirbo pagal numatytą programą (1); viena pedagogė paminėjo, jog pasiėmė atostogas nuotolinio mokymo pasirengimui, pvz., „Kažkaip draugiškai, susitarėme, kas atostogauja, kas dirba <...>. Kolegė ėmė atostogas“ (M4).

Pedagogų klausėme, kaip tuometinė situacija paveikė vaikus ir jų tėvus jų ugdomojoje grupėje? Analizuojant pedagogų nuomonę apie karantino situacijos poveikį vaikams išryškėjo 5 subkategorijos (2 lentelė).

2 lentelė.

Tuometinės situacijos poveikis vaikams

Atsakymų grupė	Ištraukos iš interviu tekstų	Informantas
Buvo pasimetę, nesuprato situacijos	<i>Jiems irgi buvo sunku suprasti kas čia įvyko ir kodėl nebuvo galima eiti į darželį, kodėl ne visi draugai sugrįžo į darželį. Tai irgi buvo tokie ir pasimetę<...></i>	M3
	<i>Vaikams buvo sunku suprasti, kodėl jie negali eiti į darželį, pamatyti draugų.</i>	M5

Greitai adaptavosi	<i>„Vaikai, tai nežinau, man atrodo jie labai greitai adaptuojasi, prie bet kur greitai pripranta.“</i>	M1
Pasiilgo kitų vaikų, daželio aplinkos	<i><...>buvo tokie ir pasimetę, ir pasiilgę vienas kito, ir to paties ugdymo proceso, mes matėme, kad jie tikrai buvo pasiilgę.</i>	M3
	<i>O vaikai, jie buvo pasiilgę vienas kito, išsiilgę draugų.</i>	M4
Trūko bendravimo, nenorėjo izoliacijos	<i>Vaikai labai pasiilgo draugų ir bendravimo.</i>	M3
	<i>Vaikai pasiilgo artimo bendravimo.</i>	M12
Grižę iš karantino buvo labiau susikoncentravę	<i>Visi sugrižę vaikai buvo labai susikoncentravę, labai klausė ir norėjo sutikti draugus.</i>	M9

Ryšciausias, anot mokytojų tuometinės situacijos ypatumas ugdymu aspektu, jog vaikams trūko ryšio su kitais ugdymo dalyviais ir ugdymo įstaigos aplinkos: vaikai pasiilgo kitų vaikų, darželio aplinkos (7); vaikams trūko bendravimo, jie nenorėjo izoliacijos (4). Vaikų situacijos vertinimą sąlygojo jų amžiaus tarpsnių ypatumai – priešmokyklinio amžiaus vaikai yra per maži suvokti ir suprasti susidariusią situaciją. Mokytojai pažymėjo, jog vaikai buvo pasimetę, nesuprato situacijos (4). Tačiau viena informantė konstatavo, jog vaikai greitai adaptavosi ir prisitaikė prie esamos situacijos (1). Viena mokytoja pastebėjo, jog grįžę į ugdymo įstaigą po karantino vaikai buvo labiau susikoncentravę (1).

Analizuojant priešmokyklinio ugdymo mokytojų nuomonę apie karantino situacijos poveikį tėvams išryškėjo 5 subkategorijos (3 lentelė).

3 lentelė.

Tuometinės situacijos poveikis tėvams

Atsakymų grupė	Atsakymų pogrupis	Ištraukos iš interviu tekstų	Informantas
Tėvams iškilo sunkumų	Stokėjo laiko, jautė didelį krūvį, buvo iššūkis	<i><...>jie [tėvai] turėjo dirbti nuotoliniu būdu, ir atlikti užduotis su mažesniaisiais vaikais, turėjo taip pat daugiau laiko skirti mokyklinio amžiaus vaikams. Jiems buvo labai didelis krūvis.</i>	M7
		<i>Tėvams taip pat buvo didelis iššūkis kaip pradėti, prisidėti prie ugdymo proceso</i>	M13
	Buvo pavargę	<i><...>matėsi, kad jie [tėvai] jau yra pavargę, jau jiems tikrai atsibodo tos pamokos su vaikais kiekvieną čia dieną daryti, bet jie atlaikė iki galo<...></i>	M2
		<i>Na, o gegužės pabaigoje pasijautė nuovargis ir atsipalaidavimas.</i>	M10
Tėvai savo vaikų ugdymo procese priėmė poziciją	Palaiškė pedagogus	<i>Kai tėveliai namie dirbo su vaikais, tai vėliau sakė, kad „mums akys atsivėrė <...>. Tėvai pradėjo kitaip žiūrėti į pedagogo darbą: kaip tai nėra lengva.</i>	M5
	Bendradarbiavo su pedagogu, buvo aktyvūs	<i>Geranoriškai atsiliepė į mūsų siūlomas temas, užduotis. Suprato mokymosi svarbą ir siuntė atsakymus į pateiktas užduotis, grįžtamasis ryšys buvo tarp grupės tėvų, vaikų ir mokytojo.</i>	M12
		<i><...> tad tėvai dažnai kreipdavosi patarimo į mokytojus.</i>	M13

	Skyrė daugiau dėmesio savo vaikams	<i>Tačiau tėvai daugiau dėmesio skyrė savo vaikams.</i>	M8
	Nereagavo	<i>Tėvai tai įvairiai: vieni labiau supranta <...> jūsų darbas, va koksai nelengvas. <...> Kiti nereagavo, jų požiūris nepasikeitė <...>.</i>	M3

Nuotolinis ugdymas priešmokyklinėje klasėje tėvams kėlė sunkumų: tėvai ypatingai stokojo laiko, jiems iškilo didelis krūvis (4). Tėvams reikėjo ne tik atlikti savo profesines funkcijas (daug tėvų dirbo nuotoliniu būdu), padėti besimokantiems vyresniems vaikams arba prižiūrėti jaunesnius, ikimokyklinio amžiaus vaikus, bet ir įsitraukti į priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo procesą. Mokytojai pažymi, jog pradžioje tėvai aktyviai dalyvavo ir įsitraukė į vaikų ugdymą, tačiau vėliau jie pavargo (7). Anot mokytojų, tėvai žymiai daugiau bendradarbiavo su pedagogu ir buvo aktyvesni (5) nei įprastai. Pedagogai, vertindami tuometinę situaciją iš tėvų pozicijų, pažymėjo, jog tėvai palaikė mokytojus ir suprato sudėtingą jų darbą (3). Paaiškėjo ir tai, jog tėvai skyrė daugiau dėmesio savo vaikams (2), o tai sudarė galimybes labiau pažinti savo vaikus. Tačiau pasitaikė tėvų, kurie nereagavo į pedagogo veiksmus (1).

Išvados

Kokybinio tyrimo duomenys atskleidė, jog nuotolinio ugdymo organizavimas, paskelbus karantiną Lietuvoje, kėlė naujus iššūkius visiems priešmokyklinio ugdymo dalyviams: ugdymo įstaigų administracijai, mokytojams, tėvams. Pirminė mokytojų reakcija į susidariusią situaciją siejama su neigiamų emocijų, jausmų raiška (baime, įtampa, šoku ir kt.) ir susitaikymu, sprendimų priėmimu. Vieni mokytojai pasigedo ugdymo įstaigos vadovų lyderystės, priimant atsakingus nuotolinio ugdymo organizavimo sprendimus. Kiti mokytojai teigė, jog ugdymo įstaigos administracija ėmėsi veiksmų: palaikė, ramino, greitai reagavo, diskutavo, siūlė dalyvauti mokymuose, teikė rekomendacijas. Pirminė mokytojų reakcija į susidariusią situaciją reiškėsi pergyvenimu dėl vaikų pasiekimų bei grįžtamojo ryšio ir pirminiais veiksmais – bendradarbiavimu su kolegėmis bei pasirengimu nuotoliniam mokymui.

Ryškesni neigiami nuotolinio ugdymo aspektai siejami su kontakto tarp mokytojo ir ugdytinių nebuvimu ir iš to išplaukiančiomis pasekmėmis. Pedagogai nemokėjo valdyti laiko ir reguliuoti pakitusio darbo pobūdžio ir krūvio, jautė neigiamą poveikį sveikatai, trukdė techniniai IKT naudojimo nesklandumai. Vaikų ugdymo proceso sudėtingumą sąlygojo jų amžiaus tarpsnio ypatumai – priešmokyklinio amžiaus vaikai yra per maži suvokti ir suprasti susidariusią situaciją, įvykusių, pokyčių priežastis. Vaikams trūko ryšio su kitais ugdymo dalyviais, ugdymo įstaigos aplinkos. Vaikai pasiilgo kitų vaikų, darželio, trūko bendravimo, nenorėjo izoliacijos. Tačiau gana greit prisitaikė ir adaptavosi. Tėvams sunku buvo derinti profesinę veiklą ir vaikų mokymąsi

namuose. Tačiau tėvai daugiau bendravo su pedagogais, skyrė dėmesio vaikams ir tai sudarė galimybes labiau pažinti savo vaiką ir suprasti pedagogo darbo sudėtingumą.

Literatūra

Berger, L. P., Luckmann, T. (1999). Socialinis tikrovės konstravimas: žinojimo sociologijos traktatas. Vilnius: Pradai.

Bertling, J., Rojas, N., Alegre, J., Faherty, K. (2020). *A Tool to Capture Learning Experiences During COVID-19: The Pisa Global Crises Questionnaire Module OECD*. Education Working Paper No. 232.

Brown, N., Te Riele, K., Shelley, B. & Woodroffe, J. (2020). *Learning at home during COVID-19: Effects on vulnerable young Australians. Independent Rapid Response Report*. Hobart: University of Tasmania, Peter Underwood Centre for Educational Attainment. Retrieved from: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/au/deed.en>

Buber, M.(2001). Dialogo principas II. Vilnius: KP.

Cohen, L., Manion, L. Morrison, K. (2007). Research methods in education. (6th ed.). New York: Routledge.

Creswell, J. W. (2014). Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage

Čepienė A., Teresevičienė M. (2010). *Fenomenologinė bendrųjų kompetencijų ugdymo perspektyva profesiniame rengime: (verslo vadybos studijų atvejis)*. Pedagogika: mokslo darbai. Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, p.76-84. Retrieved from: <https://hdl.handle.net/20.500.12259/49396>

Donohue, Ch., Johnson, A., Lucas, P., Lynd, Ch., Mukerjee, J., Thouvenelle, S. (2020). *Distance Learning and Early Childhood Education*. Retrieved from: <https://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/professional-development/article/distance-learning-early-childhood-education>

Gutauskas, M. (2010). Dialogo erdvė: fenomenologinis požiūris. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

Policy Brief: Education during COVID-19 and beyond (2020). Retrieved from: https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/08/sg_policy_brief_covid-19_and_education_august_2020.pdf

Selye, Hans (1956). The Stress of Life. New York: McGraw-Hill.

Žydzūnaitė, V., Sabaliauskas, S. (2017). Kokybiniai tyrimai: principai ir metodai. Vilnius: Vaga.

LAIMINGOS VAIKYSTĖS KŪRIMAS NUOTOLIU: IŠŠŪKIAI IR PATIRTYS

Lina Bagdanavičienė

Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų asociacijos prezidentė, Druskininkų lopšelio-darželio „Bitutė“ direktorė

Įvadas

COVID 19 pandemija, sukrėtusi ne vien Lietuvą, tačiau ir visą pasaulį, neaplenkė ikimokyklinio ugdymo sektoriaus. 2020 m. kovo mėn. įsigaliojusi mokymo nuotoliniu būdu direktyva ikimokyklinukams buvo šokiruojanti ne todėl, kad mažiausiųjų sektorius pats iš savęs ilgą laiką buvo laikomas tiesiog priežiūros paslauga, bet todėl, kad niekad nebuvo tinkamai aprūpintas kompiuterine technika, neturintis IKT specialistų etatų, daugelyje informacinių sistemų valdyme esantys savamoksliai gelbėtojai turėjo staiga perorientuoti savo veiklas ir skubiai tapti „mokytojai kitiems kolegoms“, kuriems reikėjo per keletą dienų įvaldyti *Messenger, Google Meet, Skype, Zoom, Teams* platformas. Per kelias paras tapę kompiuteristais, beveik kaip Stano dainoje „Ačiū mokytojau“, gavome sekančią užduotį,- kaip išlaikyti mažiausiųjų dėmesį, kai nesame multiplikacija, *Gustavo enciklopedija* ar kita laida, kuri dar kažkokiu būdu geba susirinkti paklausų vaikų dėmesį ekrane. Teko sukurti sėkmės lygius, kuriuos turėjo pereiti kiekvienas vaikas iš namų aplinkos, bendradarbiaujant su tėveliais, kad jie prisijungtų laiku, sugebėtų atlikti užduotis, jas įkelti į *Classroom* platformas ir atidžiai įvaldyti visus reikiamus mygtukus ne žaidimui įveikti, o įgyti žinių.

Kokia ta laiminga vaikystė ekrane?

- Didelis mokytojų darbas ir pasiruošimas bei apgalvojimas, kaip tai atlikti, kad būtų įdomu;
- Daug bendrystės ir susitarimų su tėvais, kaip mes tai atliksime, kad mažieji gautų reikiamų žinių;
- Didelis palaikymas „kolega-kolegai“, kad visi žinotų, ką ir kada reikia padaryti ir kaip tai reikia atlikti.

Daugiausia nuotolinis mokymas minimas informacijos ir komunikacijos technologijos diegimo Lietuvos švietime strategijoje. Vienas iš šios strategijos tikslų yra plėtoti nacionalinio turinio nuotolinį švietimą). Ugdymo turinio uždavinys: parengti bendrąsias nuostatas, nusakančias nuotolinio mokymo ir kitų alternatyvių ugdymo formų sąsajas bei integravimą su bendruoju ugdymu. Aprūpinant švietimo sistemą kompiuterių įranga švietimo kompiuterių centruose bus steigiamos nuotolinio mokymo klasės. Švietimo ir mokslo sanglaudoje bus aktyvinama mokslininkų veikla rengiant nuotolinio mokymo kursus. 1999 metais vyko trys bendri Šiaurės ir Baltijos šalių projektai – „*Mokyklos tobulinimas informacijos amžiuje*“, „*Komunikacijos ir informacijos technologijos taikymo švietime pagalbos tinklas*“ bei „*Atviras ir nuotolinis mokymas mokytojams*“; juose

daugiausiai dėmesio buvo skiriama mokytojų kvalifikacijai. Suprasti nuotolinio mokymo pagrindinius principus reikalauja ir pedagogų kompiuterinio raštingumo standartas.

Nuotolinis mokymas – santykinai naujas mokymas, pastaruoju metu išpopuliarėjęs dėl informacinių technologijų tobulėjimo. Jis yra prieinamas besimokantiesiems nepriklausomai nuo amžiaus, gyvenamosios vietos, socialinės padėties. Vienas iš pagrindinių nuotolinio mokymo tikslų – išplėtoti socialiai teisingą, visiems prieinamą švietimo sistemą, sudarančią sąlygas visuomenei mokytis visą gyvenimą. Pagrindinis šioje švietimo politikos analizėje svarstomas objektas – nuotolinio mokymo sampratos kaita, įvykusi dėl COVID-19 pandemijos sukeltų bendrojo ugdymo organizavimo pokyčių. Iki 2020 metų mokymas nuotoliniu būdu buvo skirtas labai nedidelei daliai Lietuvos mokinių ir jį vykdė santykinai nedaug mokytojų. 2020 metų pradžioje situacija pasikeitė ir mokymas nuotoliniu būdu tapo norma, kasdiene praktika kiekvienam Lietuvos mokiniui. Šis perėjimas prie mokymo nuotoliniu būdu visuotinio pobūdžio absoliučiai daugumai Lietuvos bendrojo ugdymo pedagogų atvėrė galimybes įgyti naujų kompetencijų, išbandyti naują mokymo organizavimo praktiką. Kita vertus, naujomis sąlygomis toli gražu nebuvo išnaudotos visos paties nuotolinio mokymo galimybės.

Atlikus literatūros apie nuotolinį mokymą ir kiekybinių duomenų analizę, galima daryti šiuos apibendrinimus:

- 2020 metų pradžioje dėl COVID-19 pandemijos sukeltų bendrojo ugdymo organizavimo pokyčių nuotolinis mokymas Lietuvoje iš santykinai mažai paplitusio reiškinių tapo visuotine praktika;
- Lietuvos švietimo bendruomenė, siekdama neprarasti pasiektos ugdymo kokybės, greitai inicijavo ir įvykdė perėjimo į nuotolinį mokymą technologinį pasirengimą;
- Lietuvos pedagogai įvairiais būdais papildė savo išsilavinimą, tapdami nuotolinio mokymo srities specialistais;
- įvykęs mokymo proceso perkėlimas į virtualiąją erdvę atliepė iškilusius poreikius, ir praktiškai buvo pereita prie norminiuose aktuose fiksuoto mokymo nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu;
- nuotolinis mokymas gali būti suprantamas kaip mokymo būdas, forma ar strategija. Visas jo galimybes galima realizuoti tik strategijos etape. Tik tokiu atveju jis gali atliepti visus keliamus tikslus ir padėti įgyvendinti savivaldaus mokymosi principus (*Nacionalinė švietimo agentūra, 2020*).

Skirtumas yra tik tas, kad iki 2020 m. nuotolinį mokymą matėme kaip pagalbą užsienyje gyvenantiems, kalbos nenorintiems pamiršti vaikams, o nuo 2020 m. kovo mėn. iki 2020 birželio 1d. ikimokyklinėms įstaigoms tai tapo pagrindine mokymo forma, nepriklausomai nuo ugdytinio amžiaus.

Išvada:

- Lietuvos mokytojai, taip pat ir ikimokyklinio ugdymo sektoriaus yra pasirengę bet kokiems iššūkiams, nepriklausomai nuo jų amžiaus, patirties ar įgyto išsilavinimo;

- panaudojant visavertę bendrystę su tėvais, esame pasirengę, bet kokioms ugdymo formoms ir susitarimams, jei to reikia ir tikrai ne prasčiau nei bendrojo ugdymo mokyklose;
- darželių finansavimai ir aprūpinimas IKT turėtų būti ne mažesnis nei bendrojo ugdymo mokyklų, nes poreikis ekstremaliosios situacijos atveju yra vienodas, o išteklių yra skirtingi.

VAIKO TEISĖ BŪTI SVEIKAM IR LAIMINGAM. ŠKOTIJOS LIETUVIŠKOS MOKYKLOS PATIRTYS PANDEMIJOS METU. NEFORMALUSIS UGDYMAS.

Simona Bobrovienė

Škotijos lietuviška mokykla

Įvadas

Kontaktinis mokymasis prieš pandemiją vyko 4 Škotijos miestuose: Aberdeen, Glasgow, Peterhead, Fraserburgh. Kontaktinio mokymosi valandos 1 val.30 minučių. Mokinių amžius nuo 5 iki 15 metų. Mokytojų skaičius: 4-5. Mokinių skaičius bendrai: 80. Per pandemiją Covid-19 nuotolinis mokymasis vyko: Aberdeen, Fraserburgh, Inverness. Nuotolinių pamokų laikas 1 val.30 minučių, 1-2 kartus per savaitę. Mokinių amžius: 5-14 metų. Mokytojų skaičius: 2-3. Vaikų skaičius: 40.

1. Iššūkiai organizuojant nuotolines pamokas Škotijos lietuviškoje mokykloje:

- psichologiniai sunkumai. Baimės ir nesusipratimas esamoje situacijoje;
- sprendimai dėl organizuojamų vaizdo pamokų;
- naujos patirtys mokantis naudotis *Zoom*, *Classroom* programomis;
- glaudus bendradarbiavimas su tėvais ir vaikais;
- savarankiškas mokymasis;
- tėvų pagalba vaikams;
- pamokų planavimas visiems patogiu grafiku. Kasdienės veiklos planavimas;
- peržiūrėjimas ir pritaikymas mokyklinės medžiagos prie pasikeitusios situacijos;
- mokinių kūrybingumo skatinimas: „*Sukurk Lietuvą Minecraft'e*“, kūrybinių darbų konkursai: *Vasario 16, Velykų proga*, dainų konkursas „*Vabaliukų dainelė apie lietų*“.

2. Bendravimas ir tarpusavio ypatumai pandemijos laikotarpiu:

- palaikymas (tarpusavio mokytojų-tėvų-vaikų);
- spartesnė informacijos sklaida;
- pagalba mokantis naudotis technologijomis;
- glaudesnis bendradarbiavimas tarp mokytojų;
- tėvų ir vaikų santykis (tėvų pagalba).

3. Pagalba šeimai, vaikui, pedagogui pandemijos metu:

- pamokos, kaip tinkamai naudotis mokymosi platformomis: *Zoom*, *Google Classroom*;
- virtualūs susitikimai su Pasaulio lietuvių bendruomenėmis (gerosios patirties pasidalijimas).

Škotijos lietuviškos mokyklos patirtys pandemijos akivaizdoje:

- suteikiama informacija ir naudingos internetinės nuorodos mokytis lietuvių kalbos (virtualūs muziejų lankymai, skaitmeninės bibliotekos, naudingos sveikatinimo svetainės);
- kūrybinės užduotys vaikams;
- privatūs pokalbiai su vaikais. Įsiklausymas į jų norus, pastebėjimus;
- lankstus grafikas, prisitaikymas prie vaikų galimybės mokytis internetu.
- nuotolinės pamokos patogiau dėl kelionių, sutaupoma laiko ir išlaidų susijusių su transportu;
- mažųjų grupės (amžiaus grupė nuo 5 iki 7/8) darbas nuotolinėse pamokose sudėtingesnės. Koncentracijos stoka. Be tėvų pagalbos nuotolinės pamokos sukelia keblumų (paruošti pamokai, įjungti/išjungti vaizdo pamokas). Pamokų formatai: dainelės, mankštos, edukaciniai filmukai;
- didžiųjų grupės lengviau adaptavosi prie pasikeitusios situacijos, šiuolaikinės technologijos pavaldžios jauniems protams;
- vaizdinės priemonės platesniam vaikų žinių багаžiui.

SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ VAIKŲ SĖKMINGOS ADAPTACIJOS VEIKSNIAI IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOJE: TEORINIS ASPEKTAS

Rugilė Braslauskaitė, Reda Jacynė

Klaipėdos universitetas

Anotacija. Ikimokyklinio dėmesio centre yra vaikas ir jo ugdymas, todėl pagal *Vaiko teisių konvencijos* (1989) 29 straipsnį turime, kuo visapusiškiau ugdyti vaiko asmenybę, talentą, protinius bei fizinius sugebėjimus. *Lietuvos Respublikos Švietimo Įstatyme* (2011) 14 str. 1 dalyje teigiama, jog ikimokyklinio ugdymo paskirtis padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius. Su specialiųjų ugdymosi poreikių vaiko adaptacijos sunkumais susiduria visi: tiek vaikai, tiek jų tėvai, tiek ir pedagogai. Sėkminga adaptacija leidžia patenkinti savo poreikius: tobulėti, objektyviai įsivertinti, tapti brandžia asmenybe. Adaptacija, kaip nesibaigiantis procesas, kuris daro įtaką žmogaus gyvenimo kokybei (Slušnienė, 2012). Teorinė mokslinės literatūros ir dokumentų analizė išryškino specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymo įstaigose sėkmingos adaptacijos veiksnius.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: specialieji ugdymosi poreikiai, sėkminga adaptacija.

Įvadas

Lietuvos bei užsienio šalių mokslininkai teigia, jog sutrikusios raidos vaiko socialinė adaptacija ir ugdymosi pasiekimai priklauso nuo vaiko asmenybės savybių – temperamento, charakterio, specialiųjų gabumų ir kt. Todėl specialiųjų ugdymo poreikių turintiems vaikams gali būti būdingi: pyktis, dirglumas, irzlumas, šiurkštumas, nemandagumas, autoritetų neigimas, maža tolerancija frustracijai, pykčio priepuoliai, atsakomybės stoka ir pan. Užsienio šalių mokslininkai (Klass, 2003; Boller A, (2012), Freeman S, Begum G, Hayashida K, Paparella T, (2011), Dodge E. P., Grimm D, (2013) pažymi, kad vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, socialinis elgesys ugdymo įstaigose dažnai ugdomas eklektiškai, neturint aiškaus plano. Pedagogams stinga paprastų, konkrečių, grupinėje veikloje lengvai pritaikomų metodų, skirtų formuoti vaikų socialinį elgesį. Įvairiuose amžiaus tarpsniuose šie vaikai apibūdinami kaip „nepritampantys“ prie savo bendraamžių. Jie nesuvokia savo pačių jausmų, dažnai nesupranta ir aplinkinių emocijų. Sunkumai suvokiant savo jausmus, bendraujant, valdant emocijas gali sukelti problemų santykiuose su draugais, mokytojais ir tėvais.

Darbo mokslinė problema – kokie specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų sėkmingos adaptacijos veiksniai ikimokyklinio ugdymo įstaigoje teoriniu aspektu?

Darbo objektas – specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų sėkmingos adaptacijos veiksniai ikimokyklinio ugdymo įstaigoje.

Darbo tikslas – išanalizuoti specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų sėkmingos adaptacijos veiksnius ikimokyklinio ugdymo įstaigoje teoriniu aspektu.

Darbo metodai: mokslinės literatūros ir dokumentų analizė.

1. Adaptacijos samprata

Adaptacija moksliniuose šaltiniuose apibūdinama labai įvairiai. Galima teigti, kad individo adaptacija dažniausiai suprantama, kaip prisitaikymas prie kintančių gyvenimo sąlygų, naujos aplinkos (Bankauskienė ir kt., 2006; Masaitytė-Apuokienė ir kt., 2009; Gudžinskienė 2010; Vildžiūnaitė, 2011; Dromantaitė ir kt., 2014; Kornilavičienė ir kt., 2016). „Žmogaus *adaptacija* – sudėtingas procesas, kurio eigoje formuojasi adekvatūs organizmo ir aplinkos ryšiai, atsiranda pusiausvyra tarp asmenybės ir socialinės aplinkos“ (Palujanskienė, 2006, p. 6). Todėl kiekvieno žmogaus adaptacijos esmė – išgyventi ir prisitaikyti. Įvairios psichologijos teorijos pateikia skirtingą *adaptacijos* sampratą. *Adaptacija* yra vartotinas tarptautinis žodis, atėjęs iš lotynų kalbos „*adaptatio*“ – pritaikymas, priderinimas. „Tarptautinių žodžių žodyne“ (2013) teikiamos tokios žodžio „*adaptacija*“ reikšmės: 1) žmogaus prisitaikymas prie kintančių ar naujų gyvenimo sąlygų; organizmų prisitaikymas prie aplinkos; 2. organizmų (jų organų formos, sandaros, funkcijų) prisitaikymas prie kintančių gyvenimo sąlygų. *Adaptacijos* terminas yra plačiai vartojamas, tačiau vienos nuomonės, apibūdinančios sąvoką, nėra. „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“ (2012) *adaptacija* aiškinama kaip organizmo ar individo prisitaikymas prie aplinkos ar sąlygų, reikalavimų. L. Jovaiša (2007) „Enciklopediniame edukologijos žodyne“ *adaptacijos* sąvoką pateikia kaip individo ir aplinkos sąveikos pusiausvyra, įveikiant prieštaravimus. Pagal S. Burvytę (2015), *adaptacija* tai procesas, kurio metu kiekvienas vaikas aktyviai veikia ir savo elgesiu kuria socialinius padarinius ir dažniausiai suprantama, kaip derinama ugdytinio sąveika su aplinka. Ikimokyklinio amžiaus vaikai yra labai jautrūs įvairiems išpūdžiams, juos veikia nauja aplinka, nauji žmonės, nauji veidai, nauji garsai, o pradėjus lankyti darželį, įprastinė vaiko aplinka pasikeičia, ikimokyklinio ugdymo įstaigoje – naujoje aplinkoje – vaikas praleidžia tiek pat laiko, kiek ir namie. Todėl adaptacijos procesas reikalauja daug daugiau iš vaiko psichinės energijos ir kartais net išsekina vaiko psichines ir fizines jėgas. Adaptacija tampa sėkminga, kai vaikas pereina iš vienos adaptavimosi fazės į kitą, neužsibūna kiekvienoje fazėje tiek kiek priklauso, kol pasiekiamas **stabilizacijos** fazė. Moksliniuose šaltiniuose adaptacijos fazės apibūdinamos:

1. **Lydėjimo** fazė – kai pirmąsias keletą dienų tėvai kartu leidžia laiką ikimokyklinėje įstaigoje, stebėdami vaiką, nesikišdami į procesą. Vaikas saugus, šalia artimi žmonės. Vaikas gali ramiai apsiprasti naujoje aplinkoje, po truputį mezgamas ryšys su vaikais, auklėtoja. Šeimos narys būnantis šalia išlieka svarbiausiu žmogumi.

2. **Perkėlimo** fazė – artimam žmogui būnant su vaiku stiprėja ryšys su auklėtoja, įvyksta prieraišumo perkėlimas, vaikas tampa laisvesnis, nors ryšys su artimu žmogumi išlieka. Rekomenduojama tėvams išeinant staigiai nepalikti grupėje vaiko, atsisveikinti. Siekti, kad vaikui nebūtų staigių netikėtumų, nes praras pasitikėjimą artimo žmogaus patikimumui, kils baimė, kad jo nepasiims.

3. **Stabilizacijos** – vaikas išlieka saugus abiem atvejais – su auklėtoja ir artimu šeimos nariu, ir vis labiau pripažįsta ikimokyklinio ugdymo pedagogą kaip asmenį, jį globojantį ir juo besirūpinantį. Mama (tėtis) palaipsniui lieka antrame plane, o pedagogas vaikui skiria daug pozityvaus dėmesio, atliepia poreikius. Svarbus pedagogo balso tonas, fizinis kontaktas, apsikabinimai, žiūrėjimas į akis – taip kuriamas pasitikėjimas (Boller A, 2012).

Pasak K. Hille (2015) adaptacijos proceso metu, kiekvienas vaikas išgyvena tam tikrą svarbų gyvenimo veiksnį.

2. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų adaptacija naujoje aplinkoje.

Aplinkos pasikeitimas daugeliui SUP vaikų sukelia nerimą, stresą, ar kitokias nepageidaujamas reakcijas. Vieni būna įsitempę ir neramūs, dirglūs, apatiški, verksmingi, nieko neprisileidžia, nenori bendrauti. Kai kurie gali reikšti agresyvias reakcijas, o kai kurie yra itin judrūs, aktyvūs, familiarūs; vieni chaotiškai bėgioja po patalpas, mėto žaislus, kiti – nemotyvuotai juokiasi, verkia ir pan. Kiekvienu konkrečiu atveju būtina pedagogo kantrybė, atlaidumas, mokėjimas tinkamai reaguoti į SUP vaiko elgseną. Kai vaikai nenori bendrauti su naujais žmonėmis, vaikais, yra hiperaktyvūs, agresyvūs ar baikštūs, tuomet sunku juos įtraukti į grupės veiklą. Tačiau adaptacijos laikotarpiu nereikia skubinti vaiką bendrauti ar siūlyti įvairių veiklų su žaislais ir vaikais. Vaikui leidžiama ateiti su savo mėgstamiausiu žaislu, jei jis tokį turi. Būtina rami, geranoriška aplinka. Pažinti ir įvertinti vaikų individualius asmenybės raidos ypatumus padeda stebėjimai adaptacijos periodu (Kaffemanienė; Burneckienė, 2001). Stebėti reikia ne tik įvairius vaiko gebėjimus, bet ir svarbius visai raidai parametrus. SUP vaikų adaptacijos procese yra labai svarbus tėvų įsitraukimas. Tėvų įtrauktis į vaiko adaptacijos procesą ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, pasak S. Kovenės (2017), padeda vaikui lengviau adaptuotis, kadangi vaikas ima geriau jaustis emociškai: išmoksta teigiamai reaguoti į aplinką, darosi atsparesnis negatyviai nesėkmių įtakai, laisviau komunikuoja su bendraamžiais. Formuojasi pozityvi ir saugi vaiko savijauta darželyje, kuri daro teigiamą įtaką adaptacijos procesui. Tiek Lietuvos, tiek užsienio šalių mokslininkai teigia, jog ikimokyklinio ugdymo pedagogai ir tėvai turėtų veikti išvien – siekti bendrų tikslų, būti jautriems SUP vaiko poreikiams, suprasti nerimą, tinkamai sureaguoti į kylančias emocijas (Burvytė, 2016).

Mokslinės literatūros ir dokumentų analizė atskleidė, jog specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų adaptacija, tai emocijų kupinas laikas, pasižymintis naujomis vaiko reakcijomis bei elgesiu, kuriantis socialinius padarinius bei sąveiką su nauja aplinka. Šių vaikų elgsenai būdingas nesugebėjimas

užmegzti ir palaikyti bendravimo ryšių su aplinkiniais, netinkamas elgesys ar emocijos esant normalioms aplinkybėms, bendras didėjantis nusiminimas, prislėgta nuotaika, polinkis į baimes. Dėl pasikeitusių gyvenimo aplinkybių, išgyvendamas šį svarbų gyvenimo etapą vaikas patiria nemažai įtampos bei streso. Todėl sėkmingai SUP vaiko adaptacijai nepakanka būti vien geru pedagogu, būtinas įvairių sričių išmanymas. Svarbu pakeisti įstaigos poreikius, kad jos labiau tenkintų SUP vaikų poreikius. Pedagogo menas ir įžvalgumas yra atpažinti vaiko problemą, tenkinti jo specialiuosius poreikius taip, kad vaikas nesijaustų kitoks, kad jam nesiformuotų menkavertiškumo jausmas (Ališauskas, 2013)

Išvados. Mokslinės literatūros ir dokumentų analizė atskleidė, jog specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų adaptacija, tai emocijų kupinas laikas, pasižymintis naujomis vaiko reakcijomis bei elgesiu, kuriantis socialinius padarinius bei sąveiką su nauja aplinka. SUP vaikams adaptacijos metu pasireiškia baimė, pyktis, agresyvumas, sunkus atsiskyrimas nuo mamos, atsisakymas maisto, bendravimo su bendraamžiais ir pedagogais. Todėl labai svarbu, kad būtų atsižvelgiama į individualius SUP vaiko poreikius, galimybes, ieškoma tik jam konkrečiai tinkamų pagalbos būdų. SUP vaikams sėkmingą adaptaciją lengvina rami bei aiškiai struktūruota ugdymo įstaigos aplinka, asmeninis žaislas, skirtas padaršinimui, tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas, taikomi vienodi metodai, tiek namuose, tiek ikimokyklinio ugdymo įstaigoje.

Literatūra

Ališauskas, A. Šimkienė, G. 2013. Mokytojų patirtys, ugdant mokinius, turinčiu elgesio ir (ar) emocijų problemų. Specialusis ugdymas.

Boller, A. 2012. Mano vaikas pradeda lankyti darželį. Vilnius: Gimtasis žodis.

Burvytė, S. 2013. Šeimos ir ikimokyklinių ugdymo institucijų bendradarbiavimas: pozityviosios tėvystės skatinimo aspektas. Socialinis ugdymas.

Kaffemanienė I., Burneckienė I. 2001. Specialiųjų poreikių vaikų žaidimo gebėjimo ugdymas. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.

Slušnienė G. 2012. Pirmos klasės mokinių gyvenimo kokybė adaptaciniu laikotarpiu. Mokslas ir edukaciniai procesai. 15-21.

SVEIKATINGUMO UGDYMAS PRIEŠMOKYKLINIAME AMŽIUJE

Lina Dūdienė

Klaipėdos Vitės progimnazija

Įvadas

Modernioji sveikatos tendencija teigia, kad būtina tausoti, stiprinti ir išlaikyti sveikatą, užkirsti kelią ligoms, o ne kovoti su jos padariniais. Dauguma mokslininkų mano, kad žmogaus sveikata 90% priklauso nuo sveikos gyvensenos, kurios įgūdžius stiprinti bei teigiamą požiūrį į sveikatą formuoti reikia jau ankstyvajame amžiuje, sudarant sąmoningas sąlygas bei teikiant vaikams ne tik žinias, bet ir orientuojantis į sveikatos atžvilgiu teigiamų nuostatų formavimą. Svarbu, kad nuo mažens vaikai žinotų, mokėtų ir įgustų sveikai gyventi, elgtųsi taip, kaip naudinga jų sveikatai. Dėl šių priežasčių sveikatos ugdymas itin reikšmingas vaikystėje, kol mažieji dar nėra perėmę iš suaugusiųjų netinkamų įpročių. Pasak specialistų, šio laikotarpio elgsenos ir gyvensenos ypatybės bei požiūris į sveikatą dažnai nulemia viso vėlesnio gyvenimo kokybę.

Nuotolinio ugdymo metu pandemijos kontekste švietimo įstaigai bei šeimai iškilo didžiulis iššūkis, kaip užtikrinti gerą vaikų emocinę savijautą bei sveikatą. Išryškėjo itin svarbus šeimos ir mokyklos partnerystės vaidmuo. Klaipėdos *Vitės* progimnazija yra Lietuvos sveikatą stiprinančių mokyklų bei EKO mokyklų tinklų narė. Tai garbingas bei įpareigojantis įvertinimas, skatinantis atsakingai ir kūrybiškai ieškoti sprendimų bei kovoti su nūdienos pandemijos iššūkiais. Progimnazijos priešmokyklinėse grupėse organizuojamas tęstinis projektas „Ekologiniu taku į sveikatos šalį“, kurio tikslas - stiprinti ugdytinių fizinę, protinę, dvasinę sveikatą, gilinti sveikatos žinias bei formuoti sveikos gyvensenos įgūdžius, kurti ekologišką sveikatai palankią aplinką. *Keliami uždaviniai:*

- stiprinti bei formuoti priešmokyklinio ugdymo mokinių sveikos gyvensenos bei mitybos įgūdžių vertybines nuostatas, kuriant sveiką ir darnią aplinką plėtojant ekologines iniciatyvas;
- skatinti ugdytinių fizinį aktyvumą per kūrybiškai parinktas sporto priemones progimnazijos bei netradicinėse erdvėse (namuose, ugdymui vykstant nuotoliniu būdu);
- ugdyti brandžius, turinčius ekologijos ir aplinkosaugos žinių, gebėjimų, vertybinių nuostatų ugdytinius. Plėtoti ugdytinių gebėjimus stebėti, tyrinėti bei suprasti aplinką, gilinti supratimą apie ryšius tarp gyvųjų organizmų ir juos supančio negyvojo pasaulio.

Siekiant tikslo bei uždavinių įgyvendinimo, parengta nuosekli, glaudžias sąsajas su priešmokykliniu ugdymu turinti veiklos programa. *Projekto prioritetas* - naudoti kuo inovatyvesnius, netradicinius metodus, skatinančius ieškoti, patirti, analizuoti, daryti išvadas ugdymo procesą organizuojant nuotoliniu bei mišriu būdu. Didelis dėmesys spontaniškam ugdymui, suteikiant galimybę laisvai veikti ir individualiai reikštis.

Į projektinę veiklą įtraukiami ne tik vaikai, tėvai, pedagogai, bet tuo pačiu stiprinama ir organizacijos tinklaveika, dalyvauja progimnazijos socialiniai partneriai. Kadangi veikla tęstinė, tarpinė refleksija leidžia daryti prielaidas, kad vaikų sveikatos sampratos suvokimas gana ribotas ir sėkmingas sveikatos ugdymas priešmokykliniame amžiuje itin svarbus ir garantuotas tik tuomet, kada visi nariai dirba komandoje, kai vaikas noriai priima informaciją, o veikla tampa jo savastimi. Parinkti metodai suteikia ugdytiniams sveikatos srityje įgūdžių, įtakoja jų mąstymą bei elgseną. Projekto „*Ekologiniu taku į sveikatos šalį*“ metu, analizuojant sveikos mitybos svarbą, kilo idėja kitam bendruomenės tęstiniui projektui „Vitiečių receptai“, kurio galutinis rezultatas numatomas - sveikų patiekalų receptų knyga.

Stiprėjančios bei patyriminiu ugdymu grįstos priešmokyklinio ugdymo mokinių sveikos gyvensenos bei mitybos įgūdžių vertybinės nuostatos įpareigoja toliau įgyvendinti naujas projektų veiklas bei dalintis gerąja patirtimi.

Nes visi vaikai turi teisę būti sveiki ir laimingi!

IŠŠŪKIAI IR GALIMYBĖS KLAIPĖDOS MIESTO PRADINIAME UGDYME COVID-19 PANDEMIJOS LAIKOTARPIU

Vilma Gaidjurgienė

Klaipėdos universitetas

Anotacija

Dėl ekstremalios situacijos per COVID-19 pandemiją Lietuva priėmė sprendimą nuo 2020 metų kovo mėn. 17 d. uždaryti mokyklas, sustabdyti tiesioginį kontaktinį ugdymo procesą. Per dvi savaites reikėjo persiorientuoti ir persiorganizuoti, kad vaikų ugdymo forma būtų pakeista iš tiesioginės į nuotolinio ugdymo. Šis staigus, nenumatytas pokytis paveikė visų ugdymo proceso dalyvių sąveiką, įsitraukimą, vaidmenis ugdymo procese bei ugdymo aplinką, turinį ir pobūdį. Nuotolinis ugdymas mokyklose tęsiamas iki šiol. Tai nauja, įdomi patirtis. Tačiau mokytojai ir tėvai pastebi, kad pradinių klasių mokiniams kyla neigiamo poveikio rizika, įskaitant prastesnę sveikatą bei mokymosi spragas. **PAGRINDINIAI ŽODŽIAI:** COVID-19 pandemija, karantinas, nuotolinis ugdymas(is), pradinis ugdymas, iššūkiai, galimybės.

Įvadas

COVID-19 pandemijos pirmojo karantino metu, nuo 2020 m. kovo 17 dienos užvėrus mokyklų duris, buvo priimtas sprendimas įvesti visuotiną nuotolinį mokymą. Nors Lietuvoje galimybė ne tik studentams, bet ir mokiniams mokytis nuotoliniu būdu egzistavo jau beveik dešimtmetį, tačiau Klaipėdos mieste šias paslaugas teikė tik „Vyturio“ progimnazija (1-8 kl.). Visoms kitoms mokykloms nuotolinis mokymas tapo didžiuliu iššūkiu: ir mokyklų administracijai, ir mokytojams, ir pagalbos mokiniui specialistams, ir mokiniams bei jų tėvams. Niekas nebuvo pasiruošęs dirbti nuotoliniu būdu. Susiorientuoti ir priimti sprendimus reikėjo žaibiškai. Ir mokytojai, ir mokiniai buvo priversti mokymo(si) procese pradėti naudotis technologijomis. Vieni tuo džiaugėsi, kiti labai stresavo, nemiegojo naktimis. Per dvi mokinių atostogų savaites mokyklos turėjo pasiruošti nuotoliniam ugdymui. Mokytojai dalyvavo daugybėje mokymų ir seminarų, nes per labai trumpą laiką reikėjo ne tik patiems išmokti prisijungti į nuotolines pamokas, bet to išmokyti ir mokinius bei jų tėvelius.

Kiekvienos mokyklos (net atskirų mokytojų, dirbančių toje pačioje mokykloje) sprendimai, organizuojant nuotolinį mokymą, buvo skirtingi. Mokyklose pradinukams nuotolinis mokymas(is) buvo organizuojamas ir per *Zoom* platformą, ir per *Google Meet* (Google for Edu), ir per *Teams* (Office 365), ir per *Skype*. Mokiniams buvo labai sunku, kai reikėdavo susigaudyti, per kurią platformą jungtis į atskiras pamokas, nes beveik visi mokytojai nuotoliniam mokymui pasirinko skirtingas platformas: tas, kurios jiems asmeniškai buvo priimtinausios, suprantamiausios, apie kurias išklausė daugiausiai mokymų.

Išmanieji įrenginiai, internetas staiga tapo neatsiejama mokymo(si) dalimi. Todėl 2020 m. pavasarį mokyklos susidūrė su dar viena problema – IT įrangos stygiumi. Problemą išsprendė mokiniamis išdalinę beveik visus mokyklų nešiojamus kompiuterius ir planšetes. Tačiau didžioji dalis pradinukų neturėjo mikrofonų arba ausinių, jiems trukdė susikaupti įvairūs namų aplinkos garsai. Mokytojų kompiuteriai taip pat buvo ne patys naujausi. Tėvai nuotolinio mokymo metu pradėjo suvokti, kad jų vaikai imlūs technologijoms, bet neturi kompiuterinio raštingumo žinių ir įgūdžių. Atrodo, visi yra išmanūs, o kai reikėdavo prisijungti į nuotolines pamokas, nepavykdavo: nežinodavo, kur įrašyti prisijungimo vardą ar slaptažodį, nerasdavo @ mygtuko klaviatūroje, nemokėdavo atidaryti reikiamos programos, prisijungti prie nurodytos svetainės. To nemokėdavo ne tik mokiniai, bet ir dalis jų tėvų. Todėl pirmos 2-3 savaitės visiems buvo itin sunkios.

Nors visose mokyklose, organizuojant nuotolinį mokymą(si), direktorius bei pavaduotojai bandė kartu su mokytojais ieškoti optimaliausių sprendimų, kaip sėkmingai organizuoti mokinių nuotolinį mokymą, kaip užtikrinti laiku teikiamą mokymosi pagalbą, kaip esamomis sąlygomis lanksčiai pertvarkyti pamokų tvarkaraštį, bendruosius ugdymo planus, kaip optimizuoti mokinio mokymosi krūvius, tačiau Klaipėdos miesto pradinio ugdymo mokytojus vis tiek užgulė didžiulė atsakomybė. Jie liko vieni, kai reikėdavo staigiai išspręsti iškilusias vieno ar net kelių mokinių prisijungimo prie pamokos, tyčinio trukdymo, klasės draugų ar net mokytojų nutildymo, išmetinėjimo iš pamokos problemas. Liko vieni individualiai bendrauti su dažnai įsiaudrinusiais, visus kaltinančiais mokinių tėvais. Pirmomis savaitėmis kai kurie mokytojai net bijojo vesti nuotolinius tėvų susirinkimus, kad neapsijuoktų, kad galbūt nepavyks kažko padaryti, pvz., bendrinti savo kompiuterio ekrano.

Pradėję dirbti pradinio ugdymo mokytojai susidūrė ir su daugybe kitų klausimų bei neaiškumų: kaip vesti pamokas nuotoliniu būdu, kiek per dieną vesti sinchroninių vaizdo pamokų, kiek asinchroninių, kaip teisingai ir kokybiškai naudotis skaitmeninėmis ugdymo priemonėmis, kaip mokiniai gaus mokomąją medžiagą, kur jie įkels savo darbus, kaip rašys testus ir kitas atsiskaitymo užduotis, kokių būdu taisyti tuos darbus, kaip vertins mokinius (ypač žinant, kad rašyti savarankiškus darbus, testus, daryti dailės ir technologijų darbelius jiems itin uoliai padeda tėvai), kaip konsultuos mokinius, kaip, dirbdami nuotoliu, padės spec. poreikių mokiniams, kaip suvaldys internetines patyčias, kaip pateisins administracijos, mokinių, jų tėvų lūkesčius. Bei kaip gali padėti patys sau.

Pereinant nuo ugdymo klasėje prie ugdymo nuotoliniu būdu nesikeičia ugdymo tikslai ir siekiami rezultatai, tačiau keičiasi ugdymo organizavimas. Didžiausiu iššūkiu tapo mokinių įsitraukimas į ugdymo procesą ir grįžtamasis ryšys bei mokymosi pasiekimų vertinimas.

Į pagalbą mokytojams atskubėjo:

- <http://www.svietimonaujienos.lt/kategorija/nuotolinis-mokymas/>;
- <https://www.emokykla.lt/nuotolinis/naujienos>;

- <https://www.emokykla.lt/bendrasis/nsa-skaitmenines-mokymo-priemones>;
- <https://mokytojojtv.emokykla.lt/search/label/Nuotolinis%20mokymas>;
- EMA – elektroninė mokymosi aplinka <https://emapamokos.lt/>;
- EDUKA – skaitmeninė mokymo(si) aplinka <https://www.eduka.lt/>;
- e.lankos – skaitmeninė ugdymo priemonė, skirta dirbantiems su „Baltų lankų“ vadovėliais <https://www.e-lankos.lt/>.

Po pirmojo karantino 2020 m. mokyklų bendruomenės suprato, kad labai svarbūs bendri susitarimai dėl nuotolinio mokymo organizavimo, aiški komunikacija, laiko planavimas, pagalba vieni kitiems, grįžtamasis ryšys. D. Gudonienė (2020) išskyrė tokias nuotolinio mokymo problemas pirmojo pandemijos laikotarpio metu:

- *Technologinės/techninės problemos*: didelis įvairių mokymo platformų ir įrankių pasirinkimas kėlė tam tikrą sumaištį; strigimai dėl didelio apkrovimo; prastas, trūkinėjantis interneto ryšys; technikos trūkumas; licencijuotos programinės įrangos trūkumas.

- *E. didaktinės, metodinės problemos*: trūko parengtų, atvirų švietimo išteklių skirtingoms pamokoms; kilo mokinių pasiekimų vertinimo problemų naudojant mokymo platformas; akademinio sąžiningumo problemos; trūko mokymų mokytojams e. didaktikos ir IT srityje.

- *Saugos/etikos problemos*: kibernetinė sauga; saugumo problemos (*edukacinių platformų, IS, Zoom*); asmens duomenų apsauga atviro kodo sistemose; srautų valdymas; autorinės teisės; patyčios internete.

Tačiau mažai kalbėta apie itin sumažėjusį mokinių fizinį aktyvumą pirmojo karantino metu. Kadangi pradinių klasių mokiniai 2020 m. kovo – gegužės mėn. labai daug laiko praleido sėdėdami prie ekranų, dėl griežtų karantino sąlygų, judėjimo ribojimų beveik neidavo pasivaikščioti, pažaisti kieme su draugais, tai įtakojo jų fizinę sveikatą, savijautą, miego įpročius, fizinį aktyvumą ir kitus gyvenimo kokybę lemiančius faktorius. Susiklosčius šiai situacijai mokytojai ne visada žinojo, kaip tinkamai atsirinkti tai, kas geriausia iš gausybės pateiktos informacijos. Savarankiškai internete buvo galima pasidomėti įvairaus intensyvumo fizinio aktyvumo veiklomis. Tačiau pirmojo karantino metu dar negalėjome rasti originalios, įdomios, vaikus įtraukiančios veiklos, nesudėtingų nuotolinių žaidimų, kuriems reikiamas priemonės galima patiems pasigaminti namuose, lengvų jogos pratimų.

Antrojo karantino metu dauguma mokytojų nuotolinį mokymo būdą jau rinkosi noriai ir drąsiai, nes buvo geriau pasiruošta. Kiekviena mokykla nuo 2020 m. rugsėjo 1 dienos pasirinko vieną nuotolinio mokymosi aplinką, kad mokiniams būtų patogiau. Visi mokiniai (išskyrus pirmokus) jau buvo savarankiški: patys be jokių trikdžių prisijungdavo į nuotolines pamokas, patys fotografuodavo savo namų darbus, testus bei juos greitai įkeldavo į reikiamą platformą. Buvo atliktas didžiulis darbas, siekiant ugdymuisi pritaikyti šiuolaikines mokymosi ir komunikavimo priemones, pradinukų ugdymą perkeltant į virtualią erdvę. Tačiau trūko el. išteklių (nuo rudens, skirtingai nei pavasarį, nebebuvo

nemokamų prieigų prie *Edukos, Emos, e-lankos* ir kt.). Padidėjo mokytojų darbo apimtys. Parengti užduotis, tinkančias nuotoliniam mokymui(si), taisyti atsiųstas mokinių savarankiškų darbų, testų nuotraukas užtrunka gerokai daugiau laiko. Be to pastebėta, kad nuolatinis sėdėjimas prie kompiuterio arba visų užduočių atlikimas nuotoliniu būdu aštrina ir mokinių, ir mokytojų sveikatos problemas (ypač akių, stuburo). Psichinės sveikatos tyrimai kalba apie vienišumo jausmo, sumišimo, nerimo ir net pykčio padidėjimą. Po keturis ir daugiau mėnesių mokantis iš namų silpsta ir tapatumo jausmas organizacijoje.

Prof. dr. V. Dagienė (2020) teigia, kad negalima tiesiogiai vesti pamokas šešias ar septynias valandas, nes sumažėja dėmesys, motyvacija. Geriau duoti pora valandų tiesioginių pamokų, o po to – savarankišką darbą. Net pradinukai per porą savaitių išmoksta dirbti savarankiškai, bet tam reikia nemažai pastangų. Tačiau Klaipėdos mieste antrojo karantino metu buvo nuspręsta visas pamokas vesti sinchroniniu būdu, pagal tvarkaraštį.

Be to Klaipėdos miesto pradinio ugdymo mokytojai susidūrė dar su keliais *sunkumais*. Jie vis ieškojo būdų, kaip motyvuoti mokinius ir sudominti veikla, kaip sustiprinti mokinių mokymosi prasmingumą ir išvengti simuliacijos apraiškų. Pradinio ugdymo mokytojams daugiau ar mažiau pavykdavo išlaikyti pusiausvyrą ir neperkrauti vaikų „ekranais“ mokymosi tikslais. Tačiau neretai mokiniai pranokdavo mokytojus ir pradėdavo tuo manipuliuoti – išjungdavo mokytojams garsą, išmesdavo iš pamokos; nusifotografuodavo save dirbantį, užsidėdavo ant ekrano, o patys žaisdavo, valgydavo. Kai mokytojai kviesdavo atsakinėti, tai būtinai mokiniui „dingdavo“ garsas ir vaizdas.

Atsižvelgę į fizinio aktyvumo trūkumą pirmojo karantino metu, antrojo karantino metu mokytojai nuotoliniu vedė visas fizinio ugdymo pamokas, mokiniai labai aktyviai sportuodavo, pagal galimybes žaisdavo judriuosius žaidimus. Mokytojai skirdavo įvairias sportines užduotis ir pertraukų metu. Didelį dėmesį skyrė pradinių klasių mokinių valgymo, miego įpročiams, rutinos laikymuisi.

Tačiau gegužės mėn. pradinio ugdymo mokytojams ir vėl teko susidurti su naujais iššūkiais. Kadangi Klaipėdos miestas buvo priskirtas juodajai zonai, mokyklose galėjo mokytis tik tų pradinių klasių mokiniai, kuriose ne mažiau kaip 60 % tėvų, globėjų ar rūpintojų leido testuoti vaikus. Klasėje mokytojai mokė, pvz., 20 mokinių, ir tuo pačiu nuotoliniu būdu mokė kitus keturis. Reikiamų techninių priemonių neturėjo. Mokytojai pervargo, mokiniai buvo irzlūs, nes visi reikalavo mokytojų dėmesio: ir tie, kurie dirbo klasėje, ir tie, kurie mokėsi nuotoliniu būdu. Jei situacija dar bus sudėtinga, rudenį bus taikomas ne tik hibridinis, bet ir mišrus, ir šachmatinis ugdymas. Tam, kad tokios pamokos vyktų sklandžiai, o vaikai, net ir prisijungę per nuotolį, galėtų visavertiškai dalyvauti, svarbu tinkamai parinkti technologinius sprendimus ir įrangą. Džiugina tai, kad Klaipėdos miesto savivaldybė pažadėjo iki 2021 m. rugsėjo 1-osios dienos visoms mokykloms nupirkti hibridinių klasių įrangą.

Kaip ir įvykus bet kuriam pokyčiui, iš pradžių būna labai nepatogu, o po to vis atrandame naujų galimybių:

- skaitmenizacija, kurią paskatino COVID-19, ilgainiui turėtų tapti proveržiu švietime;
- mokytojas gali pritaikyti įvairius interaktyvius pateikimo būdus, kokių taikyti mokantis klasėje kartais nėra galimybių;
  - tai gera proga mokytojams permąstyti: kaip aš mokau, kokios mano strategijos, su kokiais iššūkiais vaikai susidūrė mokydamiesi nuotoliniu būdu, kokios mano pagalbos jiems reikėtų;
  - mokiniai gauna daugiau laisvės, savarankiškumo, bet ir daugiau atsakomybės. Jie skatinami prisiimti atsakomybę už mokymąsi, suprasti, kodėl jie mokosi ir, kodėl jiems patiems tai yra svarbu. Ir dauguma atvejų mokymosi efektyvumas auga;
  - sėdėdami klasėje ne visi išdrįsta pakelti ranką ir parodyti, kad kažkas neaišku, o kai mokosi per nuotolį, gali mokytojui parašyti žinutę ir paklausti;
  - mokiniai nuotoliniu būdu turi galimybę apsilankyti nemokamuose edukaciniuose užsiėmimuose, edukacinėse ekskursijose, net įvairiuose sporto, jogos užsiėmimuose;
  - mokytojams nereikia niekur važiuoti, norint sudalyvauti puikiuose mokymuose, konferencijose;
  - nuotolinis mokymasis išmokė kalbėti po vieną (ne tik mokinius, bet ir pačius mokytojus). Supratome, kad norėdami kokybiškai dalyvauti pamokoje ar susirinkime, turime būti atidūs tam, kuris šneka, nepertraukinėti, išlaikyti dėmesį;
  - karantino sąlygos atvėrė naujas bendradarbiavimo su tėvais galimybes. Iki karantino mokytojai teigė, kad sunku prisikviesti tėvus, o dabar pati mokykla „atėjo“ pas juos ir paprašė padėti;
  - tėvai pamatė, kad mokytojai ne tik kūrybingi, sumanūs, bet yra autoritetai, kuriais galima pasitikėti.

Kas padėtų *patobulinti nuotolinį ugdymą(si)*:

- darbas komandoje;
- dalijimasis tarpusavyje gera patirtimi;
- seminarai, mokymai mokytojams apie tai, kaip veiksmingai mokyti ir vertinti mokinius nuotoliniu būdu;
  - užtikrinimas, kad visi mokytojai ir mokiniai turėtų visas tinkamas technines priemones, būtinas dalyvauti ugdymo procese nuotoliniu būdu;
  - spartus, nemokamas interneto ryšys visiems mokytojams ir mokiniams;
  - investicijos į lietuviškų platformų bei turinio atnaujinimą ir kūrimą.

Jusienė R., Būdienė V. ir kt. (2021) pateikė įvairias rekomendacijas mokyklų administracijoms, švietimo pagalbos specialistams, mokytojams, tėvams bei mokiniams, padėsiančias išvengti įvairių grėsmių nuotoliniame ugdyme(si).

Išvados

COVID-19 pandemijos karantino laikotarpis patikrino Klaipėdos miesto savivaldybės Švietimo skyriaus darbuotojų, mokyklų direktorių, jų pavaduotojų, mokytojų, mokinių bei jų tėvų (globėjų, rūpintojų) gebėjimą priimti iššūkius, spręsti įvairias problemas. Klaipėdos miesto pradinio ugdymo mokytojai pandemijos sąlygomis pademonstravo didelį savarankiškumą ir gebėjimą greitai reaguoti į kylančius iššūkius.

Manoma, kad ir ateityje vaikai bus mokomi nuotoliniu būdu, pvz., kilus gripo epidemijai, prasidėjus dideliems šalčiams. Todėl ir toliau turime nuolat mokytis, domėtis nuotolinio mokymo naujienomis ir naujovėmis, stengtis, kad nuotolinis ugdymas(is) būtų kokybiškas. Tačiau nepamiršdami, kad technologijos padeda išplėsti žmogaus galias, bet su tomis padidėjusiomis galiomis turime elgtis atsakingai.

Literatūra:

Gudonienė D. (2020). EKSTRE – nuotolinio darbo ir mokymo proceso organizavimo modelis. Prieiga internete: https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/Nuotolinis/Tyrimai_apklauso/2020-11-26_NM_KTU_EKSTRE_NM%20ir%20ND%20organizavimas_Gudoniene.pdf [žiūrėta 2021-05-12].

Jusienė R., Būdienė V. ir kt. (2021). Nuotolinis vaikų ugdymas pandemijos dėl COVID-19 metu: grėsmės bei galimybės ekosisteminiu požiūriu: mokslo studija. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. Prieiga internete: https://www.fsf.vu.lt/dokumentai/Nuotolinis_vaiku_ugdymas_pandemijos_del_COVID-19_metu.pdf [žiūrėta 2021-05-02].

Kazragytė V., Gudaitė L. (2020). Ugdymo procesas, mokant nuotoliniu būdu: iššūkiai, patirtys, sprendimai. Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga internete: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/12/Ugdymo-procesas-mokant-nuotoliniu-budu-issukiai-patirtys-sprendimai.pdf> [žiūrėta 2021-05-10].

VAIKO, KAIP ASMENYBĖS SĖKMĖ UGDYMO PROCESĖ TAIKANT HUMANISTINĖS PEDAGOGIKOS PRINCIPUS

Daiva Markevičienė

VšĮ Vaikų ugdymo akademija, direktorė

Anotacija

Šiandienos Lietuvos mokyklų pedagogai, specialistai bei vadovai yra atsidūrę savotiškai keblioje situacijoje, matant ir ieškant būdų, kaip padėti šių dienų mokiniams gilinti jų mokymosi žinias patiriant sėkmę, atsižvelgiant į Covid 19 situaciją. Keli svarbūs aspektai: kaip vaikus išmokyti mokytis, juos sudominti žiniomis ir jų svarba? Vaikų gyvenime visą turimą „laisvalaikį“ užpildo laikas, praleistas socialiniuose tinkluose, bendraamžių daroma vienokia ar kitokia įtaka galimai ir socialinė žala. Retas, kuris domisi supančiu pasauliu, gilinasi į aktualias žmonijai temas, domisi sveikatinimu, tikslingai siekia žinių visumos. Covid-19 situacija visame pasaulyje padarė visapusišką žalą vaiko asmenybės vystymuisi. Vaikai praradę motyvaciją mokytis, norą savo žinių bagažą papildyti gyvenimiškomis žiniomis. Ilgos praleistos valandos mokantis nuotoliniu būdu, vaikams suteikė pilną laisvę tarp: „aš pavargau!“, „ši pamoka nesvarbi“, „atliksiu savarankiškai“ ir kt.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: humanistinė pedagogika, mokinytis, ugdymas, mokykla, mokytojas.

Įvadas

Darbas „anapus“ ekrano tiek mokytojams, tiek mokiniams padarė didžiulę sociokultūrinę žalą. Mokytojai dažnu atveju, dirbdami neribodami savo darbo valandų, patiria perdegimo sindromą, mokiniai – nuovargi. *„Neįmanoma profesija“ yra pasakęs apie mokytojo darbą psichoanalizės tėvu laikomas Zigmundas Froidas (Sigmund Freud). Nors nuo Z. Froido laikų daug kas pasikeitė, iššūkiai, reikalavimai ir atsakomybė, su kuriais susiduria šiuolaikiniai mokytojai, tik išaugo. Tad nenuostabu, kad daugelis pedagogų anksčiau ar vėliau susiduria su profesiniu perdegimu. Atsiradusi savotiška atskirtis, mokytojui yra didžiulis iššūkis: ieškoti ir rasti būdų bei galimybių pamokų turinį padaryti „kitokią“. Mokantis gyventi pasikeitusiu gyvenimo ritmu, sudominti ir perteikti žinias mokiniams, mokytojai įgyja tarsi „persikvalifikavimo“ svarbą ugdytinių bei savo, kaip asmenybės atžvilgiu.*

Temos išskirtinumas. Šiandienos pedagogika gausi įvairiais siūlomais metodais, kurie pajvairina ne tik pamokos turinį, bet ir perteikiant žinias mokiniams turi išliekamąją vertę. Mokytojams, norint ugdymo procesą paversti kokybišku, reikia ieškoti geros pamokos struktūros atsakymų humanistinės pedagogikos lobynuose. Taigi, *kokias sąlygas mokytojas sudaro mokiniui būti sveikam ir laimingam pandemijos (ir ne tik) laikotarpiu? Kokią įtaką ugdymo proceso kokybei teikia humanistinė pedagogika?* Labai aiškiai ir glaustai prielaidas ir išvadas pateikė akademikas Š. Amonašvilis. Humaniškos individualaus ugdymo pedagogikos teorijos pagrindas yra klasikinio dvasinio filosofinio, pedagoginio ir psichologinio paveldo idėjų ir šiuolaikinės kūrybos visuma (<http://www.humanistinepedagogika.lt/s-amonasvilis/>). Humanistinės pedagogikos taikymas

ugdymo procese, t.y. – dvasiniai – filosofiniai mokymai. Šiandien, Lietuvos švietimo sistemoje, tai yra pagrindų pagrindas, parodantis, kad mokiniai ugdomi pasitelkiant žymių filosofų išmintimi bei metodais, yra laimingi. Mokytojas, kaip kūrėjas, turi „nususukti“ nuo autokratinės pedagogikos ištakų. Mokykla – lotyniškai reiškia laiptus (scalae – vert.), kuriais kyla žmogus. Pamoka reiškia savo likimo (misijos) savyje ieškojimą. Labai svarbus faktas, kaip mokytojas, kuris reiškia Šviesą, padeda vaikui kilti laiptais ir patirti asmeninę sėkmę.

J.H.Pestalozzi buvo pirmas švietėjas, aiškiai atskyręs praktinį vaikų mokymą nuo knyginio. Jo teigimu, vaiko potencialas turi skleistis natūraliai stebint, jaučiant ir veikiant. Patirtis ir pojūčiai skatina vaiką mąstyti, veikti, kalbėti, ir tik tuomet daryti išvadas. Jis piktinosi švietimo sistema, „gebančia ugdyti tik tuščiakalbius“. Pasak jo, protas lavėja rutuliojant savo paties mintį, o ne mechaniškai iškalant svetimąsias mintis. Mokyklas (to meto) Pestalozzi vadino kenksmingomis vaiko sveikatai: augantis žmogus ilgam laikui uždaromas į šaltą ir negyvą raidžių ir svetimų žodžių srauto pasaulį. Vaikas iš prigimties linkęs veikti, todėl jam būtina medžiaga šiam polinkiui lavinti. Tai įmanoma tik jeigu ugdymas grindžiamas praktiniais užsiėmimais. Pestalozzi daug reikšmės teikė sportiniams žaidimams, žygiams ir ekskursijoms.

R.Šteineris taip pat ieškojo pusiausvyros tarp mokslo ir dvasingumo. 1919 m. R. Šteineris apibendrino savo pedagoginę patirtį ir įkūrė Valdorfo mokyklą (Vokietijoje), kurioje įgyvendinamas dvasinio žmogaus pažinimo mokymo principas. Šio filosofo idėjos pasiekė ir Lietuvą. Šiandien mūsų šalyje jau veikia mokyklos, kuriose vaikai mokomi pagal R.Šteinerio metodiką. Praktika rodo, kad Lietuvos švietimo sistemoje atsirandančios humanistinio ugdymo pedagogikos diegimo sistema, ugdo laisvą, dorą, mąstančią asmenybę. Pamokų turinio dėstymas yra grindžiamas antroposofinėmis žiniomis, kurios ugdymą padaro prasmingą bei turintį išliekamąją vertę vaiko gyvenime. Valdorfo mokyklose pradinėje pakopoje mažiau skiriama laiko teorijai, daugiau mokomasi žaidžiant, patiriant, vaizdiniais, piešiant, vaidinant, muzikuojant, šokant. Einama nuo ugdymo prie saviugdos. R.Šteineris tikėjo, kad vaikai gali pasiekti geriausių mokymosi rezultatų, jei yra skatinami naudoti savo vaizduotę. Jis teigė, kad pedagoginiame procese turėtų būti atsižvelgiama į kiekvieno vaiko individualumą – jo fizinius, elgesio, emocinius, kognityvinius, socialinius ir dvasinius aspektus. Su Valdorfo pedagogikos principais grįstu mokymosi procesu siejama daugybė privalumų, kuriuos būtų galima taikyti bendrojo lavinimo mokyklose (www.tavovaikas.lt).

XIX a. savo metodiką pateikia ir žymus japonų filosofas Š. Suzuki. Dvasinį ryšį ir tarpusavio supratimą tarp vaiko ir pedagogo Š.Suzukis laikė kertiniu savo metodo dalyku, jį vadindamas „kalba iš širdies į širdį“. Š.Suzuki iškėlė mintį, jog žmogaus talentas nėra įgimtas, bet įgyjamas priklausomai nuo gyvenamosios ir ugdomosios aplinkos.

M.Montessori metodika taip pat plačiai žinoma, kaip viena iš humanistinių pedagogikų. Jos pagrindas – pasitikėjimas vaiku. Svarbiausi M.Montessori metodikos principai:

*vaiko aktyvumas ir sekimas jo interesais;

*vaiko savarankiškumas ir nepriklausomumas toje aplinkoje, kur tai įmanoma;

*pasirinkimo laisvė laikantis taisyklių ir elgsenos normų;

*atsakomybė už save, savo aplinką ir aplinkinę erdvę;

*mokymasis skirtingo amžiaus grupėse;

*gyvenimiškas išsilavinimas (t.y. tai, ko mokome vaiką, turi būti pritaikoma gyvenime);

*stebėjimas – visi pedagogo sprendimai remiasi vaiko stebėjimu ir jo elgesio analize.

(<https://www.bernardinai.lt/2014-09-11-kas-yra-montesori-pedagogika/>)

Apibendrinant humanistinės pedagogikos svarbą, būtina pabrėžti, jog visos jos turi gilius filosofinius pagrindus. Juos taikė pedagogai-asmenybės nuo senų laikų, palikdami mums žymius, gabius, talentingus mokslo žmones. Lietuvos švietimo sistemai ir pedagogams, vis labiau reikia atsigręžti į tai, kas ugdant vaikus daro juos laimingus ir sveikus. Netgi išgyvenus sunkų pandemijos laikotarpį, taikant humanistinės pedagogikos elementus, mokymas buvo lengvesnis visomis prasmėmis. Atsirado naujos galimybės pažinti save, pasaulį, dirbti ieškant optimaliausių būdų perteikiant žinias.

Išvados

Lietuvos švietimo sistemoje humanistinio ugdymo elementus būtina įtraukti bendrojo ugdymo mokyklose, perteikiant žmogiškąsias vertybes iš gyvenimo, o ne vien remiantis vadovėlių turiniu. Didelį dėmesį kreipti į individualius mokinio prigimtinius dalykus: fizinį išsivystymą, elgesio, emocinius, kognityvinius, socialinius ir dvasinius aspektus. Mokyti vaiką pažinti pasaulį per potyrius, savęs supratimą, vaizduotės lavinimą, gerą suaugusiųjų pavyzdį.

Literatūra:

1. Prieiga internete: <https://www.bernardinai.lt/2014-09-11-kas-yra-montesori-pedagogika/>

2. Prieiga internete: www.tavovaikas.lt

3. Prieiga internete: <http://www.humanistinepedagogika.lt/s-amonasvilis/>

4. Prieiga internete: <https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/specialistams/pedagogu-perdegimas-kaip-atpazinti-ir-sau-padeti/22995>

TĖVŲ IR IKIMOKYKLINIO UGDYMO MOKYTOJŲ BENDRADARBIAVIMAS NUOTOLINIO UGDYMO(SI) METU

Modesta Paulauskienė

Klaipėdos lopšelis-darželis „Ažuoliukas“

Anotacija

Šiame straipsnyje nagrinėjamos tėvų ir pedagogų bendradarbiavimo galimybės, siekiant kokybiško ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si). Išryškinama tėvų ir ikimokyklinės ugdymo įstaigos pedagogų bendradarbiavimo svarba, turinti įtakos ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymuisi ir tolimesniems jų akademiniam pasiekimams ateityje. Analizuojami ir pateikiami mokslininkų empiriniai tyrimai, mokslinė literatūra ir dokumentai, susiję su nuotoliniu ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų mokymo(si) ypatumais bei tėvų ir pedagogų bendradarbiavimo galimybėmis.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: tėvai, pedagogai, bendradarbiavimas, nuotolinis mokymas(is).

Įvadas

Temos aktualumas. *Valstybinėje švietimo 2013-2022 metų strategijoje* (2014) akcentuojamas kokybiško ugdymo(si) siekis. *Valstybės pažangos strategijoje „Lietuva 2030“* minimas inovatyvių ir alternatyvių priemonių bei metodų įtraukimas siekiant kokybiško vaikų ugdymo(si). Lietuvos švietimo sistemoje siekiant šių tikslų nemažo bei ypatingo dėmesio susilaukia ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas. Tuo pagrindu sukurtas *Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas* (2014), *Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos* (2015), *Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa* (2014). Aukščiau minėtuose dokumentuose išryškintas vienas iš pagrindinių kokybišką ugdymą(si) lemiančių veiksnių – sėkmingas tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas. Aukščiau minėtuose strateginiuose dokumentuose ir ikimokyklinio bei priešmokyklinio ugdymo programose bei *Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme* (2011) išryškintas visų ugdymo dalyvių bendravimas ir bendradarbiavimas bei įsitraukimas į ugdymo procesą. Tačiau nuo 2020 m. kovo 16 d. Lietuvoje įvedus karantiną ir susidarius ekstremaliai situacijai ugdymo(si) procesas ir jo organizavimas vyksta nuotoliniu būdu. To pasėkoje ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų tėvai (globėjai) tampa tarpininkais siekiant palaikyti kontaktą su vaikais ir tęsti ugdymą(si). Tai kelia nemažai iššūkių visiems ugdymo(si) dalyviams, tačiau ugdymo(si) tęstinumas užtikrina kokybiškumą. Taigi galima daryti prielaidą, jog kokybiška tėvų ir pedagogų sąveika gali užtikrinti sėkmingą ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymą(si).

Tyrimo problema: kokios yra tėvų ir ikimokyklinio ugdymo mokytojų bendradarbiavimo galimybės nuotolinio ugdymo(si) metu?

Temos iširtumas. Tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas yra plačiai nagrinėjama tema užsienio mokslininkų. Mokslininkai H. Skouteris, B. Watson ir J. Lum (2012) išryškino tėvų ir ikimokyklinio ugdymo pedagogų bendradarbiavimo svarbą. A. Menheere ir E. H. Hooge (2010) tyrinėjo tėvų įsitraukimo poveikį ir efektyvumą vaiko ugdymui(si). S. Wilder (2014) nagrinėjo ryšį tarp tėvų įsitraukimo į ugdymo(si) procesą ir vaikų akademinų pasiekimų. Tėvų požiūrį į vaikų ugdymą(si) pandemijos metu atskleidė A. Garbe, U. Ogurlu, N. Logan ir P. Cook (2020). Tuo tarpu Lietuvoje tėvų ir pedagogų bendradarbiavimo būdus ir formas nagrinėjo L. Jovaiša (2007), G. Čiuladienė, A. Valantinas (2016), M. Barkauskaitė (2016). Kokybiškos pedagogo sąveikos su vaiko tėvais aspektus išryškino S. Burvytė (2013; 2015) ir A. Landsbergienė (2019). S. Kovienė (2017; 2018) tyrinėjo tėvų švietimo ikimokyklinio ugdymo įstaigoje nuostatas. Tėvų ir pedagogų nuotolinio bendradarbiavimo formas nagrinėjo R. Jusienė (2020), I. Gustaitės ir A. Širiakovienės (2020). D. Jakavonytės-Staškuvienės (2020) analizavo virtualių aplinkų galimybes tėvų ir pedagogų bendradarbiavimo tikslais.

Tyrimo objektas: tėvų ir pedagogų bendradarbiavimo galimybės nuotolinio ugdymo(si) metu.

Tyrimo tikslas: išanalizuoti tėvų ir pedagogų bendradarbiavimo galimybes nuotolinio ugdymo(si) metu.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros ir dokumentų analizė.

1. Bendradarbiavimo svarbos teorinės prielaidos

Pasak S. Kovienės (2017), vaiko ugdymas prasideda šeimoje, o ikimokyklinio ugdymo įstaiga padeda šeimai ugdyti vaiką. Ikimokyklinio ugdymo mokytojų ir tėvų bendradarbiavimas prisideda siekiant bendro tikslo ir suartina visus ugdymo dalyvius. Tik ugdymo institucijos ir šeimos tarpusavio pasitikėjimas bei bendradarbiavimas užtikrina sėkmingą vaiko asmenybės formavimąsi. Todėl galima teigti, kad pedagogų ir tėvų bendradarbiavimas bei pastarųjų įsitraukimo į ugdymo įstaigos veiklą nauda vaikų ugdymui yra neabejotina (p. 146). Mokslininkai H. Skouteris, B. Watson ir J. Lum (2012) įrodė, kad tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas prisideda prie kokybiško ugdymo(si) organizavimo ir pagerina vaiko mokymo(si) rezultatus. Tuo pačiu išryškinamas tėvų įtraukimo į vaiko ugdymosi procesą aspektas, kuris labai svarbus bendradarbiavimo kontekste. A. Landsbergienė (2019) pabrėžia, kad sėkmingas pedagogo ir tėvų bendradarbiavimas daro teigiamą įtaką vaiko ugdymo rezultatams, vaikų ateities perspektyvai, psichinei vaikų sveikatai ir besiformuojantiems socialiniams santykiams su aplinka. Taip pat pabrėžiama, jog tėvų įsitraukimas į vaikų ugdymą(si) teigiamai veikia ir pagerina vaiko testų, skaitymo, rašymo ir matematikos rezultatus. Daugelio mokslininkų atliktų tyrimų (Menheere, Hooge, 2010; Wilder, 2014) atskleidė, kad kai pedagogai bendradarbiauja su šeimomis, vaikams paprastai geriau sekasi ne tik mokytis, bet ir vėliau gyvenime.

2. Bendradarbiavimas nuotolinio ugdymo(si) metu

Mokslininkė R. Jusienė (2020) nustatė, kad tik 13,5 proc. tėvų ir 26 proc. vaikų norėtų, kad ugdymas vyktų nuotoliniu būdu. Bendrai nuotolinį mokymą kaip ugdymo būdą palankiai vertina tik 18 proc. mokytojų, 23 proc. priešmokyklinukų ir pradinukų tėvų. Tačiau pasak mokslininkės, nuotolinis ugdymas kuria bendruomeniškus santykius, sudaro sąlygas daugiau bendrauti tarp mokytojų ir tėvų. TAMO tyrimas (2020), kuriame dalyvavo 2,4 tūkst. pedagogų bei daugiau nei 14 tūkst. ugdytinių tėvų, atskleidė, kad daugiau nei 41 proc. šalies pedagogų nurodė, kad su tėvais bendrauja dažniau nei anksčiau, net 85 proc. tėvų skiria daugiau dėmesio savo vaikų mokslui. I. Gustaitės ir A. Širiakovienės (2020) tyrimas atskleidė, kad tėvams bendravimas telefonu ar internetu yra priimtinesnės ir patogesnės bendravimo formos. Tiek pedagogai, tiek tėvai įprastu kontaktiniu būdu stengiasi bendrauti ir bendradarbiauti taupydami savo laiką, todėl bendravimas ir bendradarbiavimas ne visada nuoširdus, tarp pedagogų ir tėvų nepastebėta glaudaus ryšio, kuris galėtų būti užmezgamas bendrų veiklų metu. Autorės daro prielaidą, kad prasidėjęs nuotolinis pedagogų ir tėvų bendravimas sukurs glaudesnius, efektyvesnius tarpusavio santykius, nes bus naudojamos įvairios šiuolaikinių tėvų lūkesčius pateisinančios internetinės ugdymo platformos ir įvairesnės bendravimo formos ir būdai. Tuo tarpu R. Jusienė (2020) teigia, kad lyginant su 2020 m. pavasariu, 2020 m. rudenį sumažėjo socialinių ugdymo(si) platformų nemokamas prieinamumas, o tai turi įtakos bendravimui ir bendradarbiavimui. Galima daryti prielaidą, kad bendravimas telefonu efektyviausia bendravimo priemonė siekiant sąveikos su ugdytinių tėvais. Tai įrodo D. Jakanovyčės-Staškuvienės (2020) rekomendacijos, kuriose pateikiamos įvairios virtualios aplinkos, sudarančios galimybes tiek bendrauti, tiek mokytis. Tačiau rekomendacijose nurodoma, kad vaiko įstaigos nelankymo atveju, rekomenduojama su vaiku ir jo tėvais (globėjais) palaikyti socialinį kontaktą, tai itin svarbu nuotolinio ugdymo metu, siekiant ne tik ugdymo(si) tęstinumo, bet ir teigiamam socialinio-emocinio bendravimo palaikymui.

Išvados

1. Bendradarbiavimas tarp tėvų ir pedagogų yra vienas iš pagrindinių veiksnių, turintis įtakos kokybiškam vaikų ugdymui(si) ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Kokybiškas bendradarbiavimas įtakoja vaiko ateities akademinis pasiekimus.
2. Nuotolinis ugdymas sudarė sąlygas glaudesniai ir artimesniai tėvų ir pedagogų bendradarbiavimui. Įvairios virtualios ugdymo(si) platformos labiau patenkina tėvų lūkesčius dėl bendradarbiavimo, o efektyviausias bendravimo vyksta telefonu.

Literatūra:

Gustaitė, I., Širiakovienė, A. (2020). *Priešmokyklinio ugdymo pedagogų ir tėvų bendravimas ir bendradarbiavimas (Kauno miesto atvejis)*. Prieiga internete:

https://www.researchgate.net/publication/342633535_Priesmokyklinio_ugdymo_pedagogu_ir_tevu_bendravimas_ir_bendradarbiavimas_Kauno_miesto_atvejais [žiūrėta 2021-05-02].

Jakanovytė-Staškuvienė, D. *Rekomendacijos dėl nuotolinio ugdymo proceso organizavimo ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme* (2020). Prieiga internete: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2021/01/Rekomendacijos-del-nuotolinio-ugdymo.pdf?fbclid=IwAR35u9TaxH82lzSXLik9YxM6zreWmiAKCnessHcbkkSrc8CpfpEpGOMRGjU> [žiūrėta 2021-05-01].

Jusienė, R. (2020). *Nuotolinis vaikų ugdymas pandemijos dėl Covid-19 metu: grėsmės bei galimybės ekosisteminio požiūriu: E-VAIKAI*. Prieiga internete: https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/Nuotolinis/Tyrimai_apklauso/2020-11-26_NM_VU%20projekto%20C4%AF%C5%BEvalgos.pdf [žiūrėta 2021-05-11].

Kovienė, S. (2017). *Tėvų švietimas ikimokyklinėse ugdymo įstaigose: lūkesčiai ir realybė*. Prieiga internete: <http://journals.ku.lt/index.php/andragogy/article/view/1723/pdf> [žiūrėta 2021-05-11].

Landsbergienė, A. (2019). *Pradinukų abėcėlė*. Vilnius: Dvi tylos.

Menheere, A., Hooge, E. H. (2010). *Parental involvement in children's education: A review study about the effect of parental involvement on children's school education with a focus on the position of illiterate parents*. Prieiga internete: file:///C:/Users/Aiste/Downloads/Parental_involvement_in_childrens_education_A_rev.pdf [žiūrėta 2021-05-11].

Nacionalinė švietimo agentūra. (2020). *Apklausa liudija, kad nuotolinis mokslas suvienijo mokytojus ir tėvus*. Prieiga internete: <https://www.emokykla.lt/bendrasis/pradzia/apklausa-liudija-kad-nuotolinis-mokslas-suvienijo-mokytojus-ir-tevus/40386> [žiūrėta 2021-05-11].

Skouteris, H., Watson, B., Lum, J. (2012). *Preschool children's transition to formal schooling: The importance of collaboration between teachers, parents and children*. Prieiga internete: <https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-84878419132&origin=inward&txGid=81f38f24a7873c0789b5af230e2fbbea> [žiūrėta 2021-05-12].

Valstybės pažangos strategija „Lietuva 2030“. Prieiga internete: <https://www.lietuva2030.lt/lt/naudinga> [žiūrėta 2021-05-12].

Valstybinė švietimo 2013-2020 metų strategija. (2014). Prieiga internetu: https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020_svietstrat.pdf [žiūrėta 2021-05-12].

Wilder, S. (2014). *Effects of parental involvement on academic achievement: A meta-synthesis*. Prieiga internete: https://www.researchgate.net/publication/262576762_Effects_of_parental_involvement_on_academic_achievement_A_meta-synthesis [žiūrėta 2021-05-11].

PATIRTIS VALENSIJOS „LITUANICA“, GANDIJOS „PRIE JŪROS“ IR DENIJOS „ABC“ NEFORMALIAUS LITUANISTINIO ŠVIETIMO MOKYKLOSE PANDEMIJOS METU

Daiva Sruogienė

Valensijos Lietuvių bendruomenės pirmininkė

Denijos „ABC“ ir virtualios Ispanijos „Švyturys“ neformalaus lituanistinio švietimo mokyklų vadovė

Įvadas

Po Valensijos lietuvių bendruomenės sparnu yra suburtos trys neformaliojo lituanistinio švietimo mokyklėlės, kurios iki pandemijos pradžios vykdė savo veiklą miesto savivaldybėms priklausančiose patalpose, sukviestas lietuvių ir mišrių šeimų vaikus mokytis lietuvių kalbos. Oficialiai paskelbus Covid-19 pandemiją, mokyklėlės užvėrė duris, visiems teko karantinuotis namuose. Šiuo sunkiu periodu vaikai buvo visiškai izoliuoti, tik suaugusiems buvo leista išeiti apsipirkti pirmojo būtinumo prekėmis ar pavadžioti augintinius lauke. Pandemijos metu buvo pasitelkta pokalbių grupėmis mobiliuose telefonuose, kad pasidalinti svarbia informacija, pasidalinti patarimais kaip likti ramiems. Tėveliai buvo raginami kalbėti atvirai apie vaikų jausmus, kaip išlaikyti gerą nuotaiką, pozityvą, raginami sportuoti.

Prasidėjus naujiems mokslo metams Valensijoje, mokyklos patalpos nebuvo atidarytos, nes miesto savivaldybė uždraudė jomis naudotis dėl padidintos galimybės užsikrėsti. *Gandijos* mokyklos tėvelių sprendimu nuspręsta palaukti, kol pagerės situacija, o *Denijos* savivaldybė leido rinktis ir pradėti mokslo metus. Bet mūsų laukė dideli išbandymai: prieš pamoką reikėjo matuoti temperatūrą, dezinfekuoti rankas, rengti vaikų sąrašus. Klasėje suolai buvo suskirstyti, kad vaikai išlaikytų atstumą minimu 2 metrus. Nebuvo galima vaikščioti, dalintis ir dalinti medžiagas vaikams, broliai negalėjo kontaktuoti tarpusavyje, privalomos kaukės. Buvo sunku kalbėti vaikams, nes visi jau gimę ir augę Ispanijoje, sunkiai supranta ir kalba lietuviškai. Tai buvo didelis išbandymas ir vaikams ir mokytojams.

Pandemijos metu Ispanijos švietimo ministerija, kad palengvintų vaikų emocinę savijautą, sukūrė vaizdinę pasaką apie virusą, kuris mėgo trumpas keliones: pvz; pas senelius, draugus ar net klasėje laikytis atstumo tarp draugų. Stengėmės remtis šios pasakos motyvais, kad palengvinti vaikų savijautą. Buvome vieni iš nedaugelio, kurie tęsė užklasinę veiklą. Pavyko susitikti su vaikais dar spalio mėnesį, o lapkričio mėnesį vėl buvo uždrausti susitikimai, labai apribota Ispanijos Karalystės formali švietimo veikla, prasidėjo miestų izoliacija. Teko pereiti į virtualią mokymosi platformą. Pirmieji Ispanijoje pasiūlėme virtualias pamokas keturis kartus per savaitę. Trys Valensijos regione įsikūrusios mokyklos susivienijo ir nusprendė bendrai tęsti darbą, pasiūlydama

pamokas visiems Ispanijos Karalystėje gyvenantiems vaikams. Pradėjus naują *online* patirtį mums į pagalbą atėjo Klaipėdos universiteto, Pedagogikos katedros prof. dr. Rasa Braslauskienė su profesionalų komanda. Pradėjusi darbą keturių studentų komanda išaugo dvigubai. Tai yra nuostabus pandemijos rezultatas, kai būdami taip toli, gali taip profesionaliai ir nuoširdžiai padėti. Vaikai labai susidraugavo su studentais - mokytojais, laukė jų vedamų pamokų ir žaidimų.

Apibendrinant, galiu pasakyti, kad didelės galimybės atsiradusios virtualioje erdvėje nereiškia, kad pandemijos metu išgyventa situacija praeis be pėdsakų. Hiperaktyvūs vaikai labai nukentėjo, jiems, greičiausiai prireiks psichologų patarimų ir pagalbos. Mums taip pat reikalingi patarimai, kaip vaikus greitai, efektyviai ir įdomiai grąžinti prie sinchroninių įprastų susitikimų, mokinti koncentracijos, loginių žaidimų ir pan.

ŠVIETIMO PAGALBA NUOTOLIU- IŠŠŪKIAI IR GALIMYBĖS

Saulė Šerėnienė

Kauno lopšelis-darželis "Želmenėlis" direktorė

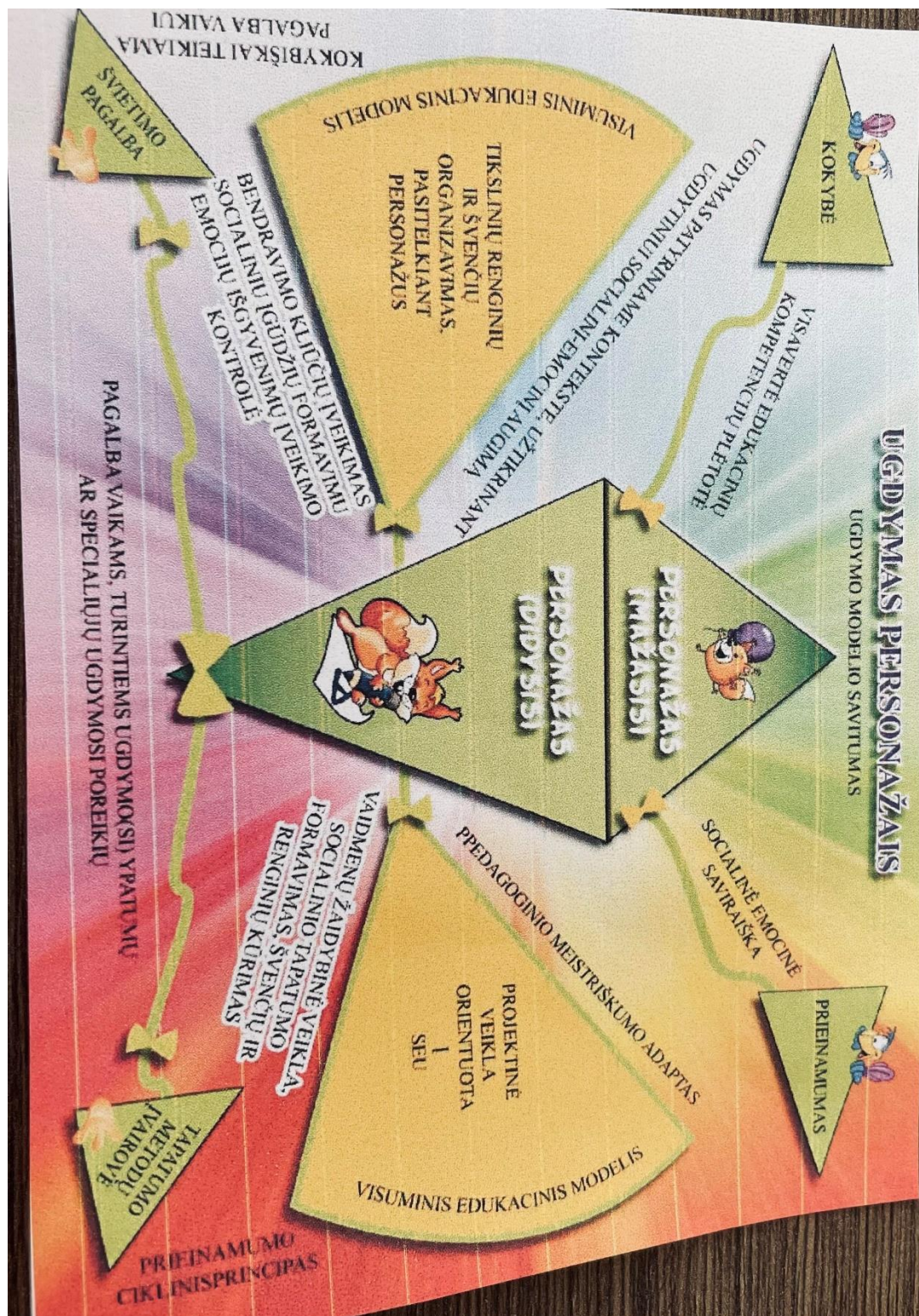
Įvadas

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos labai reikalingos dirbantiems tėvams, kurie dėl užimtumo negali patys visą dieną prižiūrėti savo vaiko. Išplėtota ikimokyklinio ugdymo sistema skirta prižiūrėti vaikus, kad jų tėvai galėtų dirbti ir padėti vaikams ugdytis. Darželiuose dirbantys auklėtojai yra žmonės, turintys ikimokyklinio ugdymo ar jį atitinkantį išsilavinimą, kad būtų galima užtikrinti kitą svarbią darželių funkciją - ugdyti vaikus. Ikimokyklinio ugdymo įstaiga yra ugdymo institucija, kurioje daugiausia orientuojamasi į socialinių įgūdžių vystymą. Vaikai bendrauja su savo bendraamžiais, juos mėgdžioja, lavinasi, mokosi tvarkos. Be socialinių įgūdžių formavimo ikimokyklinis ugdymas skatina vaiko pažintinį vystymąsi, padeda pasiruošti mokymuisi mokykloje. Ikimokyklinis ugdymas priskiriamas neformaliajam švietimui. Ugdymo programas laisvai rengia ir tvirtina ugdymą teikianti įstaiga. Kadangi ikimokyklinis ugdymas nėra privalomas, tėvai turi teisę patys nuspręsti, ar vaiką leisti į ikimokyklinio ugdymo įstaigą. Įvertinę savo prioritetus, reikalavimus keliamus ugdymo įstaigai, pasirenka kurią įstaigą vaikas lankys arba veda ten, kur gali gauti vietą

Technologijomis grįstas mokymasis yra paremtas elektroninių priemonių, informacinių technologijų ar informacinių komunikacinių technologijų naudojimu mokymosi procese. Besimokančiajam suteikiama galimybė pasirinkti, ką, kuriuo metu, koku tempu, kurioje vietoje ir kaip mokytis. Orientuojamasi į besimokantįjį, o ugdytojas atlieka konsultuoja ir padeda, kai reikia. Svarbus yra besimokančiojo ir ugdytojo bendradarbiavimas visame ugdymo procese. Technologijomis grįsto mokymosi vystymąsi itin skatino mobilių įrenginių technologijų tobulėjimas ir jų prieinamumo didėjimas. Viena iš technologijomis grįsto mokymosi dalių yra mobilusis mokymasis. Mobilusis mokymasis tai toks mokymosi būdas, kai mokymosi turiniui pasiekti, gauti, bendravimui ir bendradarbiavimui su ugdytoju pasitelkiama lengvai nešiojama, mažų gabaritų, turinti bevielį ryšį informacinė ir komunikacinė techninė įranga. Mobilieji įrenginiai vertingi mokymesi, nes per juos pasiekiamos atviros, visuomeniškos ir dalyvavimu pagrįstos medijos. Kartu su mobiliųjų įrenginių plėtra didėja ir sparčiai keičiasi jiems skirtų vis įvairesnių nemokamų mokymosi šaltinių ir priemonių. Todėl mobiliojo mokymosi technologijos gali būti panaudotos interaktyviomis priemonėmis papildytam ugdymui netgi ikimokykliniame amžiuje. Ikimokykliniame amžiuje stengiamasi vaikus ugdyti leidžiant vaikams veikti patiems, išmėginant įvairias medžiagas, įtraukiant vaikus į aktyvų tyrimą ir sukuriant žaismingą patirtį. Technologijų laikais aktualiu klausimu tampa ne tai, ar reikia leisti vaikams darželyje naudotis technologijomis, nes jos jau yra vaikų gyvenime. Svarstymų objektu tampa klausimas, kaip tas technologijas pateikti darželinukams, kad jos būtų

naudingos jų ugdyme. Mobilusis mokymasis, kokiomis priemonėmis jis bebūtų integruojamas į ikimokyklinukų ugdymo procesą, yra tinkamas darželyje, nes jis remiasi pagrindiniais *konstruktyvizmo*, kaip vienos iš 15 įtakingiausių XXI a. ugdymo teorijos, principais: mokymosi kuriant prasmingus projektus, kuriais galima pasidalinti savoje bendruomenėje, pasaulio pažinimui naudoti konkrečius objektus, suprasti reikšmingas pasaulio idėjas, savistabos svarba, kaip dalis mokymosi proceso. *Konstruktyvistinė* mokymosi teorija grindžiamas mokymas pabrėžia, kad dėmesio centre yra vaikas, jo patirtis, veikla, interesai, motyvacija. Kita svarbi šių laikų mokymosi teorija – *socialinis konstruktyvizmas*. Pagal šią teoriją ugdymas suprantamas kaip socialinis procesas, o aplinka, kurioje jis vyksta – ugdymosi šaltiniu. Ugdytojas negali daryti tiesioginio poveikio besimokančiajam. Tačiau gali keisti pačią ugdymosi aplinką, taip darydamas netiesioginį poveikį pačiam ugdymo procesui. *Socialinio konstruktyvizmo* teorija teigia, kad labiausiai vaikas ugdosi, kai mokymas aplenkia natūralią vaiko raidą – vaikui pateikiama sudėtingesnė informacija ar užduotys nei jo turimi patirtis ar įgūdžiai. Mobilusis mokymasis gali puikiai papildyti ugdymosi aplinką, padėti ugdytojui be didelių išteklių ją keisti ir integruoti į ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo procesą. Įgyvendinamas mobilusis mokymasis ikimokyklinio ugdymo procese, pateikia vaikams virtualias priemones, kurios praplečia jų galimybes. Ugdytojas gali į ugdymo procesą įtraukti sąlyginai sudėtingesnes užduotis ir veiklas. Vaikas, naudodamasis virtualiomis priemonėmis, gali jas atlikti. Virtualios priemonės ikimokykliniame ugdyme įgalina darželinukus atlikti tokias veiklas, kurios būtų neįmanomos, be jų. Dažnai vienos darželio grupės vaikai būna skirtingų gabumų, turi kitokią patirtį ir įgūdžius. Taikant virtualias priemones ikimokyklinio ugdymo procese galima ugdymą individualizuoti. Mokomąsias veiklas ir mokymosi tempą kiekvienas vaikas pasirenka pagal savo įvaldytus įgūdžius, turimą patirtį. Taip ugdymo procesas tampa individualizuotas ir dėl to efektyvesnis, suteikiantis vaikui malonesnę ugdymosi patirtį. Taip pat virtualios priemonės glaudžiai siejasi su ugdymu žaidžiant.

Tikslinis ugdymas personažais yra metodas, užtikrinantis kokybišką vaiko ugdymą 1,5-7 amžiuje (priešmokyklinėse grupėse). Ugdymo proceso metu sumoduluoti personažai- didysis (kurį įkūnija mokytoja arba švietimo pagalbos specialistas, esant poreikiui) ir mažasis (kuriame įsikūnija pats vaikas). Kiekviena grupė turi galimybę pasirinkti, koks tai bus personažas. Faktinis vaikų siūlymas visada siejamas su einamosios *media*- edukacijos populistika (žiūrimiausia animacija, populiaros akcijos ir t.t.). Turėdami tinkamą pavyzdį ir tuo pačiu atskleiddami savo kūrybines galias, vaikai stiprina visas penkias kompetencijas- socialinę, sveikatos, pažinimo, komunikavimo, meninę. Šis metodas (žr. 1 pav.) puikiai padeda įgyvendinti *Bendrąją priešmokyklinio ugdymo programą* (2014), patvirtintą 2014 m. rugsėjo 2d. Nr. V-779.

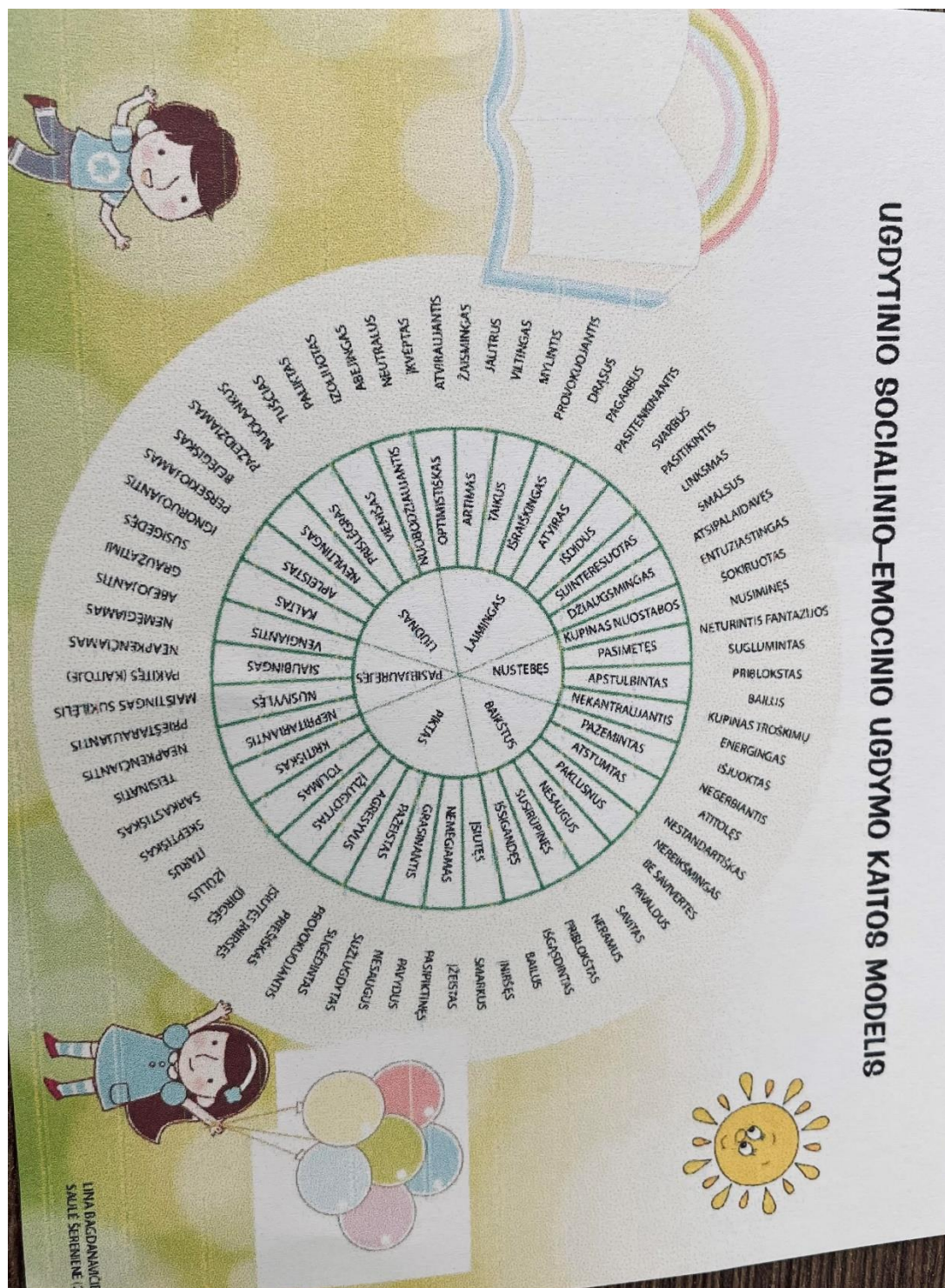

1 pav. Ugdymas personažais

Siekdami užtikrinti ugdymo kokybę ir ugdymo procesą, kuris motyvuoja vaiką mokytis ir pažinti, vykdoma visavertė edukacinių kompetencijų plėtotė. Mažasis personažas ugdymo proceso prienamumą (1 pav.) pasiekia per socialinę emocinę saviraišką, tai yra; tinkamai bendraudamas ir bendradarbiaudamas, atpažįstantis savo paties ir kitų emocijas, tinkamai jas reikšdamas, ugdydamas asmeninę atsakomybę bei kantrybę. Ugdytiniui išgyvenimas į mažojo personažo vaidmenį, kuris yra

kuriamas ne tiksliniam spektakliui, kuris neturi permanentiškumo, tačiau yra latentinis, padeda kurti elgesio modelius grupėje ir su suaugusiais, formuoja pagarbą kitų žmonių jausmams, pomėgiams, charakterio savybėms, išvaizdai ir kt. – tai yra formuoja socialinį emocinį IQ, stiprina emocinį intelektą. Personažai, kuriuos kuria švietimo pagalbos specialistai yra mažiau kintantys, t.y. visiems ugdymo metams kūno kultūros pedagogas, logopedas, šokio pedagogas, socialinis pedagogas, muzikos pedagogas pasirenka po vieną personažą, kuris ateina tikslinių renginių ir švenčių metu. Šie personažai orientuoti į bendravimo kliūčių įveikimą, socialinių įgūdžių formavimą, emocijų išgyvenimo ir įveikimo kontrolę, tai pat jie yra puikūs talkininkai pedagoginio meistriškumo kontekste kuriant projektines veiklas, kuri taip pat yra siejama su socialiniu tapatumu ir švietimo pagalba. Visą šį modelį jungia dvi dimensijos prieinamumas ir kokybė. Ugdymo personažais struktūroje, kuomet įsilieja didysis personažas, turintis pakankamai reikalingų žinių, kad ugdymo procesas taptų įdomus ir kūrybiškas, vaiką moko pažinti patyrimu, kuriant socialinį- emocinį augimą. Didysis personažas padeda vaikui domėtis ir tyrinėti aplinką, ieškoti informacijos ir pasitelkti tam pojūčius bei ugdytąsi kritinį mąstymą, siekiant įsisąmoninti ir įprasminti savo žinias ir patyrimą. Vaikai ugdomi kartu su personažais, kurie kasmet kinta ir kuria vis kitokį ugdymo procesą, išmoksta pasitikėti savimi, atsiskleisti analizuodami save ir aplinką. Personažas talkina vaikui skatindamas dalyti mintimis, diskutuoti, analizuoti patirtis, pasitelkiant kasdienes situacijas. Personažai padeda vaikams stiprinti socialinę sveikatą, jie žaidybinės veiklos pagalba paaiškina, kaip galima susidraugauti ir palaikyti draugystę, stiprina higienos įgūdžius, personažas moko juos savarankiškai susitvarkyti savo veiklos, žaidimų vietas. Ugdymo proceso dimensijos kūrimas, struktūruojant ugdymo turinį pagal vaiko raidą ir gebėjimus, užtikrina kokybišką bei darnų švietimo pagalbos teikimą, leidžiantį išlaisvinti vaiko kūrybines ir emocines galias ir kurti visavertį pažinimo procesą.

2 pav. Ugdytinio socialinio-emocinio ugdymo kaitos modelis Taikant ugdymo kokybės modelį ir įgyvendinant išskirtinį ugdymo personažais metodą, vaikams sudaromos galimybės pokalbio ar žaidimo metu lyginti save ne kaip asmenį, o kaip asmenį iš šalies, leidžiantį atverti emocinius klodus, išreikšti save, tuo pačiu išryškinant vaiko polinkius, interesus, pomėgius. Vaikui gerokai drąsiau eksperimentuoti, tyrinėti, klausti, kas neaišku, prašyti pamokyti ar padėti vyresniojo personažo, kur kas lengviau mokos priimti ir pasinaudoti pagalba. Kaitos modelis taip pat įtvirtina socialinio-emocinio ugdymo praktinius įgūdžius, kurie toliau plėtojami kiekvienoje ugdymo proceso pakopoje. Personažų pagalba kuriamos situacijos bei bendra veikla skatina mąstyti, planuoti, įgyvendinti įvairius sumanymus. Atsiskleidžia visavertis vaiko emocinis žemėlapis (2 pav), klodifikuojasi vaiko susidomėjimas ugdymo proceso turiniu. Personažo pagalba lengviau įveikti vaikų emocinius patyrimus (krizes, skyrybas, mirtis) – personažas sudaro galimybę išsikalbėti nesusiasmeninant, nepatiriant reakcijų nesėkmės.

2 pav. Ugdytinio socialinio-emocinio ugdymo kaitos modelis

Vaikas gali tapti tiesiog liūdnu nerodomas savo veideliu ir išsakydamas. Personažai „gyvena“ kartu su vaikais grupėje, jie yra integrali jų dalis, kuri skatina kalbėtis ir aptarinėti grupėje išgyvenamas situacijas. Galimybė nusiasmeninti nuo buvimo konkrečiu vaiku ir tapti- Sėkmės Žirafa, Gerumo Kiškiu ar pan. leidžia vaikui formuoti žodžių ir veiksmų pasekmes kitiems grupės nariams, būtinybę atsiprašyti netinkamai pasielgus. Didysis personažas gali mokyti piešti, skaičiuoti (tarkim Kiškis moko rinkti skaičiukus ir dėti prie morkų), pažinti raideles. Visai sėkmingai pasiteisino

pasakos skaitymas, kai personažas modeliuoja situaciją (tarkime, Negeras vilkas ateina į fermą pjauti avių ir atranda pasakų knygą ir pradeda ją skaityti ir pamiršta, ko atėjęs bei pan.) Tuomet pats pasakos skaitymas virsta įvykiu, nes vaikai laukia, kas gi bus toliau, kai vilkas atsitokės. Dalyvaujant kitų vaikų grupėje, bendraujant su suaugusiais vaikas pamažu mokosi tokių socialinių įgūdžių kaip savo ir kitų jausmų atpažinimo bei nusakymo, skirtingumo suvokimo ir priėmimo, gebėjimo dalytis, prisiimti atsakomybę, padėti kitiems, spręsti problemas. Kad vaikas viso to galėtų mokytis, jam labai svarbu jaustis saugiam ir patirti sėkmę, bent jau kur kas dažniau nei nesėkmę. Kad vaikas galėtų iš bendravimo perimti tam tikrus ypatumus, jam svarbu jaustis vertingam. Ugdymas personažais ypatingai vertingas vaikams, turintiems specialiųjų poreikių, kurie turi tam tikrą ar judėjimo, ar raidos, ar kalbos sutrikimų ir įsigyvenimas į mažojo personažo asmenybę leidžia nesuklysti, nepatirti nesėkmės, nes kalba juk Žirafiukas ar kt, o ne Andrius, Marius. Personažų veiklos suderinamos su vaiko galimybės, neviršijant jo raidos, kad vaikui nebūtų sudėtinga. Veiklos spontaniškos, ne scenarizuotos. Grupės personažas gali lydėti vaikus po darželį, kviesdamas susipažinti su jo draugais (techn. personalu, administracija), jis gali būti ryto mankštos iniciatoriumi. Personažų (didžiojo ir mažojo) tarpusavio dermės principas- susitarimas bei pedagogo kūrybinės iniciatyvos, kaip dialogą su vaiku padaryti prasmingą. Personažai padeda organizuoti ugdymą, sukuriant ugdymo proceso režimą, kaip neatsiejamą ugdymo turinio dalį, taikyti pedagogo ir vaiko sąveika grįstus metodus.

Apibendrinant galima teigti, kad ugdymas personažais, kaip inovatyvus metodas, tiesiogiai nesietinas nei su vaidybine, nei su teatine veiklomis, o kaip būdas įgyvendinti ugdymo turinį, pasitelkiant netradicinius veiklos metodus, įgalinantis vaikus ugdymo procesą kūrybiškai įmodeliuoti patiems, o pedagogams leidžiantis skleisti kūrybiškus edukacinius sprendimus, kuriant ugdymą kitaip.

Literatūra

J. Rimkienė, Mokymasis pasitelkiant IKT darželiuose, 2017m. KTU;
Artificial intelligence for children's education. Iš Pulse.edf.com [interaktyvus]. 2015

VAIKŲ, TURINČIŲ SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ, KALBINIŲ GEBĖJIMŲ UGDYMAS IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOJE: ĮTRAUKIOJO UGDYMO KONTEKSTAS

Erika Turauskienė, Rasa Braslauskienė

Klaipėdos universitetas

Anotacija. Tarptautiniuose ir Lietuvos dokumentuose (*Vaiko teisių konvencija, 1989; JT Dakaro pasaulio švietimo forumas, 2006; JT Neįgaliųjų teisių konvencija, 2006; Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2012.*) nusakoma būtinybė sudaryti visiems lygias galimybes ugdytis užtikrinant kiekvieno vaiko teisę būti sveikam ir laimingam. Šiame straipsnyje analizuojami specialiųjų ugdymo(si) poreikių (toliau – SUP) turinčių ikimokyklinio amžiaus vaikų kalbinių gebėjimų ugdymo(si) ypatumai, vykdant įtraukįjį ugdymą. Teorinė mokslinės literatūros ir dokumentų analizė išryškino, jog ikimokyklinio ugdymo įstaigoje vaikų kalbiniai gebėjimai ugdomi savaime kasdieninių veiklų metu. Kokybinio tyrimo rezultatai atskleidė, kad pedagogai, siekdami ugdyti SUP ikimokyklinio amžiaus vaikų kalbėjimo ir klausymo(si) įgūdžius, lavina vaikų smulkiąją motoriką, inicijuoja kalbinius žaidimus, skatina domėtis tautosaka, inicijuoja dialoginį skaitymą ir kt. Siekdami ugdyti vaikų skaitymo ir rašymo pradmenis pedagogai įtraukia SUP vaikus į įvairias kūrybines veiklas; organizuoja žaidimus; inicijuoja veiklas su informacinėmis technologijomis ir kt. Apibendrinant galima teigti, kad įtraukįjį ugdymą vykdantys pedagogai siekia užtikrinti kiekvieno vaiko teisę būti sveikam ir laimingam, todėl naudoja vaikams patrauklius metodus, būdus, bendradarbiauja su ugdytinių tėvais, specialistais.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: specialieji ugdymosi poreikiai, kalbiniai gebėjimai, įtraukusis ugdymas.

Įvadas

Temos aktualumas. Mokslinių tyrimų logika (Bražienė, Šalkuvienė, 2020; Žičkevičienė, Bagdonas, 2020) leidžia teigti, jog ikimokykliniame amžiuje svarbu ugdyti vaikų sakytinės ir rašytinės kalbos gebėjimus, nes geri asmens kalbiniai gebėjimai yra pamatas sėkmingam ugdymui(si) ir kokybiškam gyvenimui. J. M Kauffman (2016); D. Jakavonytė-Staškuvienė (2018) pažymi, jog vienas pažangiausių kalbos gebėjimų ugdymo būdų yra įtraukusis ugdymas. Edukacinės įtraukties svarba akcentuojama dokumentuose: *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatyme (2011), Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ (2012)*, kuriuose teigiama, kad sumani visuomenė turi pripažinti socialinę atskirtį patiriančių asmenų teises, padėti jiems būti visaverčiais visuomenės nariais, aktyviai dalyvauti socialinės įtraukties veikloje. *Valstybinėje švietimo 2013–2022 m. strategijoje (2014)* ir *UNESCO (2016)* yra aktualizuojama švietimo prieinamumo ir lygių teisių svarba, vykdant įtraukįjį ugdymą.

Problemos ištirtumas. J. S. Hutton ir kt. (2017); D. Jakavonytė-Staškuvienė (2018); J. Brodin, K. Renblad (2018) *analizavo, kaip padėti vaikams ugdytis kalbėjimo ir klausymosi įgūdžius*. F. Locher, M. Fost (2019); B. Celik (2020); N. Bražienė, O. Šalkuvienė (2020) *tyrinėjo, kaip ugdyti vaikų skaitymo ir rašymo gebėjimus*. S. Suggate ir kt. (2016); P. Zachovajevs ir kt. (2018); P. Bunce (2020) *išryškino smulkiosios motorikos lavinimo ypatumus*. A. Augustinienė ir kt. (2013); R. Braslauskienė ir kt. (2018) *nagrinėjo medijų ir informacinių technologijų galimybes ugdant vaikų kalbinius gebėjimus*. E. Turauskienė (2019); E. Turauskienė, R. Braslauskienė (2020) *rašė apie pedagogo bendradarbiavimo su tėvais galimybes ugdant vaikų komunikavimo kompetenciją*.

Tyrimo problema – kokie vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, kalbinių gebėjimų ugdymo ypatumai ikimokyklinio ugdymo įstaigoje įtraukiojo ugdymo kontekste?

Tyrimo objektas – vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, kalbinių gebėjimų ugdymo ypatumai ikimokyklinio ugdymo įstaigoje įtraukiojo ugdymo kontekste.

Tyrimo tikslas: atskleisti vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, kalbinių gebėjimų ugdymo ypatumus ikimokyklinio ugdymo įstaigoje įtraukiojo ugdymo kontekste.

Tyrimo uždaviniai: 1) išnagrinėti vaikų kalbinių gebėjimų ugdymo, vykdant įtraukujį ugdymą, teorinius aspektus; 2) ištirti ikimokyklinio ugdymo mokytojų nuomonę apie SUP turinčių vaikų kalbinių gebėjimų ugdymo ypatumus, vykdant įtraukujį ugdymą.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros, dokumentų analizė; iš dalies struktūruotas interviu; turinio (content) analizė.

1. Vaikų kalbinių gebėjimų ugdymo, vykdant įtraukujį ugdymą, teoriniai aspektai

Ikimokyklinio ugdymo metodinėse rekomendacijose (2015) rašoma, jog:

– *sakytinė kalba* yra klausymas ir kalbėjimas. Klausydamas vaikas pratinasi įsiklausyti, atpažinti kalbos garsų skirtumus, dažnai tariamų garsų kombinacijas. Kalbėdamas vaikas mokosi kalbėti pats, išreikšti savo nuomonę, patirtį sakytine kalba.

– *rašytinė kalba* – tai rašymas ir skaitymas. Rašymas prasideda pirmomis braukomomis linijomis, kraigalionėmis, atsitiktinai parašytais raidžių elementais, nukopijuotomis raidėmis. Skaitymas vaikui yra simbolių prasmės suvokimas, pirmųjų trumpų žodžių, raidžių atpažinimas, siejimas su garsais. Skaitymo mokymosi sėkmę lemia vaiko įgudimas aktyviai klausyti ir kalbėti.

Ikimokyklinio ugdymo grupėje kiekviena diena susideda iš situacijų, savaime ugdančių vaikų kalbinius gebėjimus. Grupėje vaikai turi galimybę natūraliai bendrauti žaisdami, valgydami, užsiimdami mėgstama veikla (Hille ir kt., 2015). Tačiau, kartu su natūraliomis situacijomis, ugdančiomis vaikų kalbinius gebėjimus, taikomi ir kiti ugdymo metodai, būdai, priemonės, kurias ikimokyklinio ugdymo mokytojai (toliau–IUM) pasirenka atsižvelgdami į ugdytinių galias, raidos dėsningumus.

Tobulindami vaikų sakininės kalbos gebėjimus IUM: kalbasi su vaikais apie žodžius ir garsus; inicijuoja kalbinius žaidimus, vaikų-vaikų, vaikų-suaugusiųjų pokalbius; skaito vaikams įvairius literatūros kūrinius ir skatina juos aptarti; moko eilėraščius; skatina veiklą su informacinėmis technologijomis (toliau – IT) ir kt. (Turauskienė, Braslauskienė, 2020; Žičkevičienė, Bagdonas, 2020). Ugdydami vaikų rašytinės kalbos gebėjimus IUM: inicijuoja žaidimus, kūrybinę veiklą; skatina veikti, naudojant IT; prašo kopijuoti raides; nagrinėti įvairių žanrų literatūros kūrinius ir kt. (Jakavonytė-Staškuvienė, Vozbinaitė, 2016; Monkevičienė, 2018). Lavindami vaikų smulkiąją motoriką IUM: prašo vaikų atsegti ir užsegti sagas; surinkti į dėžutes įvairaus dydžio akmenėlius, pupas, žirnius, kruopas; suverti ant virvutės karoliukus; sulankstyti servetėles; skatina vaikus lipdyti, kirpti, konstruoti, spalvinti ir kt. (Bunce, 2020).

2. Tyrimo organizavimas

Siekiant atskleisti IUM nuomonę apie vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, kalbinių gebėjimų ugdymo ypatumus ikimokyklinio ugdymo įstaigoje įtraukiojo ugdymo kontekste, buvo pasirinktas kokybinis tyrimas. Tyrimo metu buvo renkama, analizuojama, sisteminama mokslinėje literatūroje ir dokumentuose pateikta informacija, atliktų mokslinių tyrimų duomenys ir rezultatai; pasirinkta tyrimo strategija, kuriamas tyrimo dizainas; sudaromas tyrimo instrumentas; vykdomas iš dalies struktūruotas interviu; analizuojami, apibendrinami duomenys, rengiama tyrimo ataskaita.

Tyrimas vykdytas 2021 m. kovo mėn. *Tyrimo dalyviai* – 5 IUM (1 IUM, 2 vyresnieji IUM, 2 IUM metodininkai; IUM darbo stažas svyruoja nuo 4 iki 34 m.), dirbantys įtraukiojo ugdymo grupėje. Empirinio tyrimo metu buvo atliktas *pusiau struktūruotas interviu*, kurio pasirinkimą lėmė šio metodo lankstumas, galimybė tiesiogiai rinkti duomenis iš nedidelės informantų grupės, naudoti platesnius tyrimo klausimus ir atskleisti socialinę tikrovę tiriamųjų požiūriu. *Analizuojant duomenis* buvo taikomas kokybinės duomenų analizės metodas – turinio (content) analizė. Vykdam tyrimą buvo laikomasi konfidencialumo, savanoriškumo, anonimiškumo principų.

3. Tyrimo radiniai

Tyrimo dalyvavusių IUM prašyta išskirti, *kokius sakininės kalbos ugdymo metodus, būdus, priemones, vykdydami SUP vaikų įtraukijį ugdymą, naudoja*. Tyrimo rezultatai pateikti 1 lentelėje.

1 lentelėje matyti, jog *IUM ugdydami vaikų sakininės kalbos gebėjimus, vykdam SUP įtraukijį ugdymą: skatina vaikus žaisti įvairius žaidimus; inicijuoja pokalbius* (P2; P5 prašo vaikų papasakoti apie savo laisvalaikį, pomėgius, šeimą; P2 kalbasi su vaikais apie tai, ką veikia – jei rengiasi: „Apsivelkame striukę, užsimauname batus, užsidedame kepurę“, jei prausiasi: „Atsukame vandens čiaupą, imame muilą“); *skaito vaikams įvairius literatūros kūrinius; taiko dialoginio skaitymo metodą; skatina vaikus pamėgdžioti gyvūnų ir aplinkos garsus; dainuoja daineles su parodomaisiais judesiais, moko eilėraščius; inicijuoja artikuliacinę mankštą; kuria inscenizacijas; ragina vaikus pratęsti, papildyti žinomas istorijas; skatina tyrinėti technologijų galimybes, žodynus, kalendorius;*

supažindina su kalbos etiketo taisyklėmis ir kt. Anot N. Bražienės, O. Šalkuvienės (2020), vaikų kalbinei klausai lavinti, žodynui plėsti ir išliūjajai kalbai ugdyti nepamainomi žaidinimai, žaidimai, skaičiuotės, greitakalbės, pamėgdžiojimai. „Žaidinimuose užkoduoti <...> leksikos, morfologijos, sintaksės <...> pagrindai, <...> fonetinė žodžių raiška <...>. Žaidimais kalba emocionaliai perduodama visais aspektais, įtvirtinami jos dėsniai, sandara <...>. Skaičiuotės, greitakalbės, pamėgdžiojimai – kalbos treniruotės, liežuvio mankštinimo, kalbinės klausos, tarties lavinimo priemonės“ (Bražienė, Šalkuvienė, 2020, 7 p.).

1 lentelė. Sakytinės kalbos ugdymo metodai, būdai, priemonės

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Sakytinės kalbos ugdymo metodai, būdai, priemonės	Garsų pamėgdžiojimas	<i>Pamėdžiojame <...> garsus (P4; P5)</i>
	Eilėraščių, dainelių mokymasis	<i>įsiminti eilėraščius, dainelių žodžius (P2; P5)</i>
	Artikuliacinė mankšta	<i>atliekame artikuliacinę mankštą (P4)</i>
	Žaidimai	<i>Žaidžiame <...> žaidimus (P2; P3; P4; P5)</i>
	Literatūros skaitymas	<i>klausytis skaitomų tekstų (P2; P4; P5)</i>
	Dialoginis skaitymas	<i>Analizuojant įvairius kūrinius <...> svarbu <...> juos <...> aptarti (P1; P4; P5)</i>
	Pokalbiai	<i>Pasakoja <...> istorijas (P1, P2; P3; P5)</i>
	Inscenizacijos	<i>Inscenizacijos (P3)</i>
	„Minčių lietus“	<i>Minčių lietus (P3)</i>
	Istorijų kūrimas	<i>istorijas pratęsti, papildyti įvairiomis detalėmis, <...> keisti pasakojimo eigą, pabaigą, <...> veikėjus (P5)</i>
	Veikla su IT	<i>Žiūrėdami filmuką, žaisdami internetinį žaidimą (P5)</i>
	Smalsumo, tyrinėjimo skatinimas	<i>Skatinu smalsumą, prašau tyrinėti <...> technologijų galimybes, <...> žodynus, kalendorius (P5)</i>
Kalbos etiketo taisyklių aiškinimas	<i>Mokau nepertraukti kalbančio (P5)</i>	

Tyrimu siekėme išsiaiškinti, kokius rašytinės kalbos ugdymo metodus, būdus, priemones, vykdydami SUP vaikų įtraukijį ugdymą, naudoja IUM. Tyrimo rezultatai pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė. Rašytinės kalbos ugdymo metodai, būdai, priemonės

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Rašytinės kalbos ugdymo metodai, būdai, priemonės	Kūrybinė veikla	<i>siūlome atlikti kūrybinius darbelius (P2; P4)</i>
	Raidžių kopijavimas, rašymas	<i>leidžiu apvedžioti, rašyti, kopijuoti raides (P1; P3; P4; P5)</i>
	Smulkiosios motorikos lavinimas	<i>tobulinu smulkiąją motoriką (P2; P4; P5)</i>
	Metodas „Slaptas laiškas“	<i>vaikas su baltos spalvos vaškine kreidele užrašo žodį ant balto popieriaus lapo, vėliau pasirinktomis <...> spalvomis nudažo lapą ir <...> raides išryškėja (P4)</i>
	Mokymas valdyti piešimo, rašymo priemones, žirkles	<i>Mokau taisyklingai laikyti žirkles, rašymo priemones, prašau kirpti įvairias figūras (P1; P3; P4)</i>
	Individualaus dėmesio skyrimas	<i>Suteikiama individuali <...> pagalba, dėmesys (P3)</i>

Analizuojant 2 lentelėje pateiktus duomenis išryškėjo, kad IUM ugdydami rašytinės kalbos gebėjimus, vykdam SUP vaikų įtraukijį ugdymą: skatina vaikus kopijuoti, rašinėti raides; lavina smulkiąją motoriką; moko taisyklingai naudotis piešimo, rašymo priemonėmis, žirkėmis; inicijuoja kūrybinę veiklą (siūlo vaikams tapyti, braukyti, keverzoti naudojant teptukus, pirštus, ausų krapštukus, šiaudelius, atspaudus); skiria vaikams individualų dėmesį suteikdami reikiamą pagalbą

ir kt. Anot N. Bražienės, O. Šalkuvienės (2020), mokant raidžių svarbu ne tik atpažinti grafinius ženklus kaip tam tikras raides, bet ir gebėti tapatinti raides su jais atitinkančiais garsais, skirti tuos garsus kalbos sraute.

IUM interviu atsakymai, *su kokiomis problemomis susiduria vykdydami SUP vaikų įtraukijį ugdymą* pateikti 3 lentelėje.

3 lentelė. Kalbinių gebėjimų ugdymo sunkumai, vykdam SUP vaikų įtraukijį ugdymą

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Kalbinių gebėjimų ugdymo sunkumai, vykdam SUP įtraukijį ugdymą	Nenoras kalbėti, kartoti pasakytų žodžių	<i>vaikai nenoriai kartoja <...> pasakomus žodžius (P1; P2)</i>
	Nesusikaupia	<i>nesukaupia dėmesio (P2; P4; P5)</i>
	Neišlavėjusi smulkioji motorika	<i>nemoka laikyti žirklių, negeba išvedžioti taškinių paveikslėlių (P2; P5)</i>
	Taisyklių, susitarimų nesilaikymas	<i>sunkiai paklūsta <...> prašymams (P2; P5)</i>
	Neišlavėję aktyvaus klausymosi įgūdžiai	<i>negeba išklaudyti draugų (P1)</i>
	Skurdus žodynas	<i>Mažai kalba, <...> skurdus žodynas (P3; P5)</i>

3 lentelėje pateikti duomenys rodo, jog IUM vykdydami įtraukijį SUP vaikų ugdymą susiduria su sunkumais: SUP vaikai sunkiai sukaupia dėmesį; nenori kalbėti, kartoti pasakytų žodžių; negeba laikytis grupėje numatytos tvarkos, susitarimų, taisyklių. Interviu metu P2 ir P5 pažymėjo, kad dažnai „neveikia“ SUP turinčių vaikų pirštai. Tyrimo metu išsiaiškinome, jog IUM, siekdami padėti SUP vaikams įveikti sunkumus, bendradarbiauja su savo ugdytinių tėvais, logopedais, psichologais ir kt.

Tyrimo metu siekėme išsiaiškinti, kaip IUM siūlo tobulinti SUP turinčių vaikų kalbinių gebėjimų ugdymą, vykdam įtraukijį ugdymą, ateityje. Tyrimo duomenys pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė. SUP turinčių vaikų kalbinių gebėjimų ugdymo, vykdam įtraukijį ugdymą, tobulinimas

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
SUP vaikų kalbinių gebėjimų ugdymo, vykdam įtraukijį ugdymą, tobulinimas	Įtraukti daugiau specialistų	<i>reikia specialistų pagalbos (P2; P3; P4)</i>
	Įtraukti vaikų tėvus	<i>Bendradarbiauti su tėvais (P2; P4; P5)</i>
	Daugiau dėmesio skirti ugdymo individualizavimui	<i>reikia siūlyti individualizuotas užduotis, kurios skatintų <...> susidomėjimą, norą dirbti (P2; P4)</i>
	Įrengti nusiramino patalpų	<i>reikėtų atskirų patalpų <...> nusiraminti (P2)</i>
	Mažinti vaikų skaičių grupėse	<i>mažinti vaikų skaičių grupėse (P3; P4)</i>
	Tobulinti IUM kompetencijas	<i>Pedagogams <...> tobulėti, mokytis (P2; P4)</i>
	Naudoti STE(A)M metodikas	<i>Išbandyti STEM ir STEAM metodikas (P4)</i>
	Perimti užsienio IUM gerąją patirtį	<i>Perimti gerąją patirtį kitų šalių (P4)</i>
	Nebijoti klysti, rizikuoti	<i>Nebijoti išbandyti naujus ugdymo metodus (P1; P4)</i>
	Laikytis pozityviosios pedagogikos principų	<i>Priimti ugdytinį tokį, koks jis yra, nesmerkti jo ir nežeminti net ir savo mintyse (P4; P5)</i>
	Užduoti vaikams atvirus klausimus	<i>uždavinėti vaikams klausimus, skatinti kuo daugiau kalbėti (P1)</i>
	Turtinti ugdymo(si) aplinką	<i>Kurti <...> turtingą, iššūkių turinčią kalbinę ugdymo(si) aplinką (P5)</i>
	Rodyti vaikams tinkamą pavyzdį	<i>Patiems laikytis kalbos etiketo, <...> kalbėti ramiai, neskubant (P5)</i>
Naudoti daugiau vaizdinių priemonių	<i>Naudoti vaizdus pasakojimams iliustruoti (P5)</i>	

4 lentelėje pateikti duomenys rodo, jog *siekiant tobulinti SUP vaikų kalbinių gebėjimų ugdymą, vykdant įtraukujį ugdymą, ateityje reikia: į kalbinių gebėjimų ugdymo procesą aktyviau įtraukti logopedus, ergoterapeutus, psichologus, tėvus; IUM daugiau dėmesio skirti kalbinio ugdymo individualizavimui; nuolat mokytis, tobulinti darbo su SUP turinčiais vaikais gebėjimus; laikytis pozityviosios pedagogikos principų; mažinti vaikų skaičių įtraukiojo ugdymo grupėse; įrengti nusiramino patalpų; išbandyti ugdymą judant; naudoti STE(A)M metodikas; perimti užsienio šalių gerąją patirtį; nuolat atnaujinti, turtinti ugdymo(si) aplinką; naudoti daugiau vaizdinės medžiagos; IUM laikytis kalbos etiketo, kalbėti ramiai, neskubant.*

Išvados

1. Teorinė mokslinės literatūros ir dokumentų analizė atskleidė, jog įtraukusis ugdymas padeda užtikrinti kiekvieno vaiko teisę būti sveikam ir laimingam. Vykdant įtraukujį ugdymą vaikų darželyje, SUP vaikų sakinės ir rašytinės kalbos gebėjimai ugdomi savaime kasdieninių veiklų metu. Tačiau pedagogai, tobulindami vaikų sakinės ir rašytinės kalbos gebėjimus, skatina vaikus žaisti didaktinius žaidimus, nagrinėti literatūros kūrinius; inicijuoja pokalbius, kūrybinę veiklą, bendradarbiauja su ugdytinių tėvais, specialistais ir kt.

2. Empirinis tyrimas išryškino IUM nuomonę apie SUP turinčių vaikų kalbinių gebėjimų ugdymo(si) ypatumus, vykdant įtraukujį ugdymą. Paaiškėjo, kad IUM ugdydami SUP vaikų kalbėjimo ir klausymo(si) įgūdžius lavina vaikų smulkiąją motoriką, artikuliacinį aparatą; inicijuoja dialoginį skaitymą ir kt. Ugdydami vaikų skaitymo ir rašymo pradmenis IUM organizuoja įvairius žaidimus, įtraukia SUP vaikus į kūrybines veiklas, leidžia ugdytiniams veikti, naudojant IT ir kt. Tyrimo metu nustatyta, jog IUM susiduria su sunkumais – SUP vaikai sunkiai sukaupia dėmesį; nekartoją pasakytų žodžių; negeba laikytis grupėje numatytos tvarkos ir kt. Pedagogų nuomone, siekiant tobulinti SUP turinčių vaikų kalbinių gebėjimų ugdymą, vykdant įtraukujį ugdymą, ateityje reikia: aktyviau įtraukti specialistus, tėvus, mažinti vaikų skaičių įtraukiojo ugdymo grupėse; išbandyti ugdymą judant; naudoti STE(A)M metodikas; perimti užsienio šalių gerąją patirtį ir kt.

Literatūra

Augustinienė A., Burinskienė R., Kajokienė I. (2013). *Priešmokyklinio amžiaus vaikų kalbos ugdymas taikant edukacines technologijas*. Kaunas: Technologija.

Braslauskienė R., Norvilienė A., Šmitienė G. ir kt. (2018). *Patirtinis ugdymas(-is) vaikystėje: šiuolaikinės medijos ir informacinių komunikacinių technologijų galimybės*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.

Bražienė N., Šalkuvienė O. (2020). *Taisyk žodžiui ir skaičiui kelią: idėjos ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų kalbai ir matematiniams gebėjimams ugdyti(s). Metodinė priemonė*. Šiauliai: ŠU.

Brodin J., Renblad K. (2018). Improvement of preschool children's speech and language skills [žiūrėta 2021 m. kovo 21 d.]. Prieiga internetu: <<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03004430.2018.1564917>>.

- Bunce P. (2020). The Importance of Fine Motor Skill Development [žiūrėta 2021 m. kovo 21 d.]. Prieiga internetu: <<https://penfieldbuildingblocks.org/developmental-milestones/importance-fine-motor-skill-development/>>.
- Celik B. (2020). A Study on the Factors Affecting Reading and Reading Habits of Preschool Children. *International Journal of English Linguistics*; Vol. 10, No. 1; 101-114 p.
- Hille K., Evanschitzky P., Bauer A. (2015). *3-6 metų vaiko raida. Psichologijos pagrindai ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdytojams*. Vilnius: Tyto Alba.
- Hutton J. S., Phelan K., Horowitz-Kraus T. ir kt. (2017). Shared Reading Quality and Brain Activation during Story Listening in Preschool-Age Children [žiūrėta 2021 m. balandžio 14 d.]. Prieiga internetu: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0022347617310971>>.
- Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. (2015). [žiūrėta 2021 m. kovo 24 d.]. Prieiga internetu: <https://www.smm.lt/uploads/documents/tevams_ugdymo_planai/knyga%20-%20rekomendacijos.pdf>.
- Jakavonytė-Staškuvienė D. (2018). Kalbų didaktikos integravimas kitų dalykų pamokose pradinėse klasėse (Šveicarijos patirtis). Iš *Mokslu grįsto švietimo link*. Vilnius: Lietuvos edukologijos universitetas, 266-309 p.
- Jakavonytė-Staškuvienė D., Vozbinaitė K. (2016). Priešmokyklinės grupės vaikų skaitymo gebėjimų ugdymas [žiūrėta 2021 m. balandžio 14 d.]. Prieiga internetu: <<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2016~1504092864074/J.04~2016~1504092864074.pdf>>.
- JT Neįgaliųjų teisių konvencija. (2006). [žiūrėta 2021 m. kovo 24 d.]. Prieiga internetu: <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.335882>>.
- Kauffman, J. M., Anastasion, D., Badar, J. ir kt. (2016). Inclusive Education Moving Forward. *General and Special Education Inclusion in an Age of Change: Roles of Professionals Involved*, 32, 153-178 p.
- Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“. (2012). [žiūrėta 2021 m. balandžio 14 d.]. Prieiga internetu: <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.425517>>.
- Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas. (2011). [žiūrėta 2021 m. balandžio 14 d.]. Prieiga internetu: <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395105>>.
- Locher F., Pfof M. (2019). The relation between time spent reading and reading comprehension throughout the life course [žiūrėta 2021 m. kovo 21 d.]. Prieiga internetu: <<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/1467-9817.12289>>.
- Monkevičienė O. (2018). *Pedagogams ir tėvams apie penkerių-šešerių metų vaikų raidos ir ugdymo ypatumus*. Vilnius: ŠMM.
- Suggate S., Pufke E., Stoeger H. (2016). Do fine motor skills contribute to early reading development? [žiūrėta 2021 m. balandžio 14 d.]. Prieiga internetu: <<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1467-9817.12081>>.
- Turauskienė E. (2019). Pedagoogo bendradarbiavimo su tėvais galimybės ugdant priešmokyklinio amžiaus vaikų komunikavimo kompetenciją darželyje: tėvų nuomonė. Iš *Gerovės visuomenės kūrimo iššūkiai Lietuvoje ir pasaulyje*. Klaipėda: KU, 28-34 p.

Turauskienė E., Braslauskienė R. (2020). Priešmokyklinio ugdymo mokytojo bendradarbiavimo su tėvais galimybės ugdant vaikų komunikavimo kompetenciją darželyje: priešmokyklinio ugdymo mokytojų nuomonė. Iš *Scientific Research in Education* 3. Vilnius: VU, 136-149 p.

UNESCO. (2016). [žiūrėta 2021 m. kovo 24 d.]. Prieiga internetu: <https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/normativeinstrument/wcms_493315.pdf>.

Vaiko teisių konvencija. (1989). [žiūrėta 2021 m. balandžio 14 d.]. Prieiga internetu: <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.19848>>.

Valstybinė švietimo 2013-2022 metų strategija. (2014). [žiūrėta 2021 m. kovo 24d.]. Prieiga internetu: <https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020_svietstrat.pdf>.

Zachovajevas P., V. Katkienė, G. Šegždaitė ir kt. (2018). Diferencinio mokymo poveikis priešmokyklinio amžiaus vaikų rankų miklumui. *Visuomenės sveikata*, Nr. 6, 44-50 p.

Žičkevičienė A., Bagdonas A. (2020). Pasakų reikšmė ugdant kalbinius įgūdžius ikimokykliniame amžiuje. Iš *Studijos-verslas-visuomenė: dabartis ir ateities įžvalgos*. Klaipėda: KVK, 162-168 p.

Stendiniai pranešimai

KAIP EFEKTYVIAI PRALEISTI LAISVALAIKĮ COVID-19 PANDEMIJOS METU SU IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKAIS

Inga Alčiauskienė, Asta Augustinienė, Aistė Strikaitytė
Klaipėdos lopšelis-darželis „Alksniukas“

Išvadas

Visame pasaulyje COVID-19 pandemija sukėlė švietimo sistemoms vaikų ugdymo ir priežiūros krizę. Tėvai ir globėjai yra pirmieji reaguojantys į pandemiją, nes jie sprendžia ir mažina pagrindinių sveikatos priežiūros, švietimo, mitybos, higienos ir apsaugos paslaugų sutrikimų poveikį ir valdo stresą bei netikrumą (Būdienė, 2021). Šeimos nariai buvo priversti daugiau laiko leisti kartu namuose; vaikams teko daugiau laiko praleisti sėdint prie kompiuterio, mažiau – lauke ir užsiimti aktyvia veikla, neteko galimybės gyvai susitikti su bendraamžiais (Repšytė, Veitaitė, Gasienė 2021). Anot, R. Jusienės (2020), ilgėjant bendram ekranų laikui padaugėjo vaikų somatinių simptomų (galvos, pilvo, akių ir kitokių skausmų, nuovargio) bei sumažėjo miego trukmė ir bendra miego kokybė. Laisvalaikiui bei pramogoms skiriamas ekranų laikas siejasi su prastesne vaikų emocine savijauta ir didina kompulsyvaus (probleminio) naudojimosi internetu riziką.

Tikslas – pateikti ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvams, kaip efektyviai praleisti laisvalaikį Covid-19 pandemijos metu.

Uždaviniai:

- Atskleisti aktyvaus laisvalaikio naudą Covid-19 pandemijos laisvalaikio metu.
- Išryškinti kokie ypatumai užtikrina efektyvų laisvalaikį Covid-19 pandemijos metu.

Pagrindiniai teiginiai

Aktyvus laisvalaikio praleidimas – neatsiejama žmogaus savybė, lemianti veiklumo, fizinio ir protinio darbingumo, kūrybos bei savarankiškumo galimybes. Judėjimas yra neatsiejamas ir būtinas kiekvieno augančio vaiko gyvenimo elementas, kuris užtikrina harmoningą vystymąsi, augimą bei sveikatą (Uldinskė, 2020). Ikimokyklinio amžiaus vaikams Covid-19 pandemijos metu svarbu užtikrinti:

Pakankamą fizinį aktyvumą ir buvimą lauke – ne mažiau kaip vieną valandą per dieną vaikai turi užsiimti aktyvia fizine veikla ir vaikščioti, žaisti, aktyviai leisti laiką gryname ore. Net jeigu namuose mažai vietos, tinka ant durų ar sienos pakabinamas mažas krepšys, minkštų kamuoliukų arba popieriaus gniūžčių mėtymui ir t.t.

Pastovų miego režimą ir pakankamą miego trukmę – labai svarbu, kad vaikai eitų miegoti ir keltųsi pastoviu laiku ir kad miego trukmė būtų ne mažesnė kaip 10 val. ikimokyklinio amžiaus vaikams.

Vaikų sveikatos stiprinimą ir regėjimo sutrikimų, galvos skausmų, nuovargio bei viršsvorio prevenciją - efektyviai leiskite laiką su vaikais: žaiskite stalo ar judrius žaidimus, skaitykite, išeikite pasivaikščioti.

Gerą emocinę savijautą ir bendravimą – prieš miegą išjunkite visus namie esančius prietaisus su ekranais ir tiesiog pasikalbėkite su vaikais, pasidalinkite dienos įspūdžiais (ypač džiugiais) ir aptarkite kitos dienos planus.

Laiko ribojimą prie ekranus turinčių prietaisų, ypač turinčių galimybę jungtis internetu – svarbu, kad namuose nebūtų jungiamas TV kaip fonas, kad vaikai ir kiti šeimos nariai nesinaudotų ekranais valgymo metu. Laikas prie ekranų ypač turi būti ribojamas mokymosi sunkumų, savireguliacijos ir dėmesio problemų turintiems vaikams (Jusiene, 2020).

Išvados

Apibendrinant, galima teigti, kad aktyvus gyvenimo būdas yra vienas iš reikšmingiausių nuoseklaus vaikų vystymosi ir geros sveikatos ypatumus lemiančių veiksnių. Aktyvus judėjimas yra svarbus, nes jis stiprina žmogaus fizinę, emocinę savijautą, padeda sumažinti ligų atsiradimo riziką.

Literatūra

1. Būdienė V., Jusienė R., Gintilienė G. Girdzijauskienė S., Stonkuvienė I. (2021). *Nuotolinis vaikų ugdymas pandemijos dėl COVID-19 metu: grėsmės ir galimybės ekosisteminio požiūriu*. Vilniaus universiteto leidykla.
2. Repšytė G., Veitaitė R., Gasienė J. (2021). *COVID-19 pandemijos įtaka vaikų psichinei sveikatai. Literatūros apžvalga*. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Medicinos Akademija.
3. Uldinskė A. (2021). *Vaiko fizinis aktyvumas. Kodėl svarbu?*[žiūrėta 2021-05-06]. Prieiga internetu: <https://www.altamedica.lt/vaiko-fizinis-aktyvumas-kodel-svarbu>

PRADINUKŲ EMOCINĖ BŪSENA NUOTOLINIO MOKYMO(SI) LAIKOTARPIU

Lina Ramanauskienė, Laima Vyštaraitė
Klaipėdos lopšelis – darželis „Alksniukas“

Išvadas

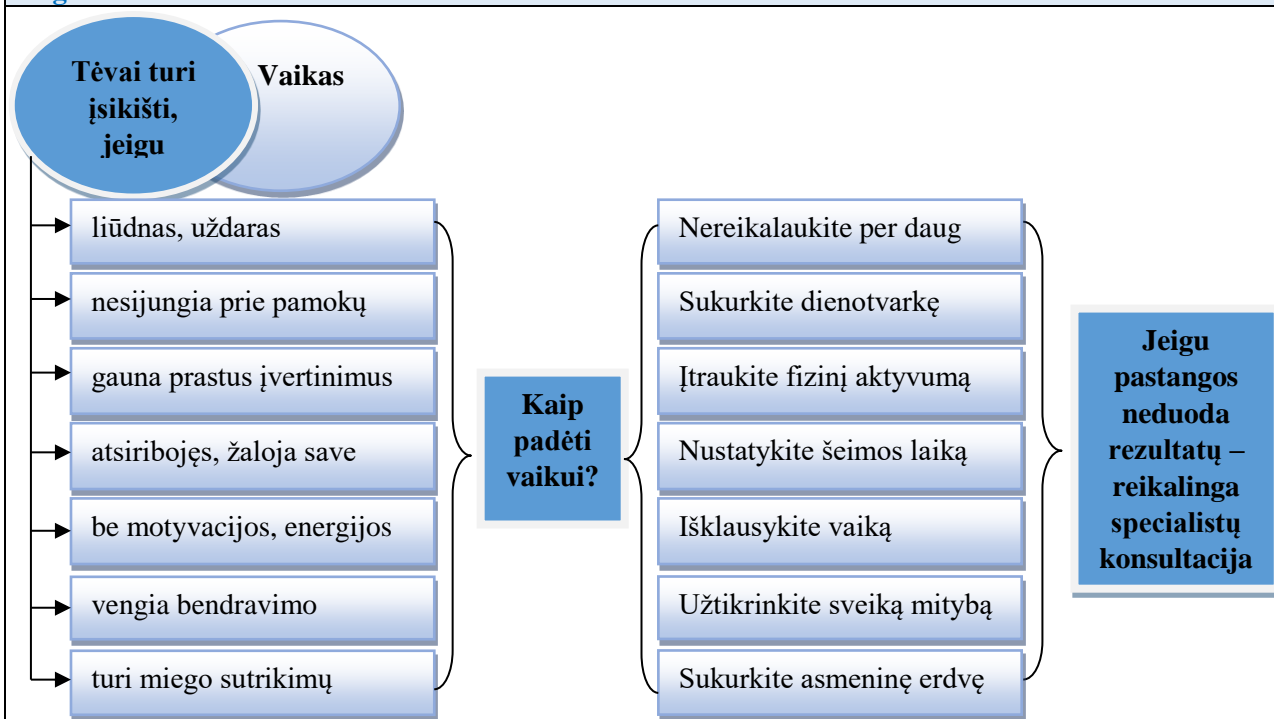
Temos aktualumas. Prasidėjus pandemijai ir šalyje įvedus karantiną bei nuotolinį mokymą vaikai ir jų tėvai susidūrė su iki tol neturėtais iššūkiais. Visiškai nauja ugdymo proceso išraiška vaikams ir jų tėvams kėlė nerimą, baimes, didino streso lygį (Dovydaitytė A. M., 2021). Anot psichologės Keizikienės A. (2021) viena dažniausių nuotolinio mokymosi pasekmių – didesnis nuovargis ir didesnė įtampa, kuri vaikams, visų pirma, atsiranda dėl mažesnio fizinio judėjimo. Psichologė teigia, kad aktyvių užsiėmimų namuose yra mažiau, o ekranų – daugiau. Tai kuria nuovargį, gali kilti miego problemų. Vaikai tampa nerimastingi, jie ilgisi draugų, galbūt, bijo, kad juos pamirš, dėl to gali kilti ir miego problemų. Su kylančiais gyvenimo iššūkiais vaikai dar nepajėgūs susitvarkyti, todėl tėvai visada turi būti šalia ir stebėti savo vaiką. Pastebėjus, kad vaiko emocinė būklė pasikeitė, kad jis tapo liūdnas, atsikalbinėja, kad suprastėjo jo akademiniai pasiekimai, gauna pastabų iš mokytojų ir pan. – reikėtų susirūpinti kas atsitiko jūsų vaikui ir tuoj pat įsikišti.

Tyrimo problema – kokia vaikų emocinė būsena nuotolinio mokymo(si) laikotarpiu?

Tyrimo tikslas – atskleisti vaikų emocinę būseną nuotolinio mokymo(si) laikotarpiu.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros, dokumentų ir straipsnių analizė.

Pagrindiniai rezultatai

Išvados

Vaiko emocinė būsena – tai vienas iš svarbiausių rodiklių, lemiančių jo motyvaciją, todėl tėvai turi atkreipti dėmesį užtikrinant vaiko egzistencijos, vystymosi, apsaugos ir dalyvavimo teises. Tėvai turi įsitikinti ar vaikas pakankamai laiko skyrė miegui, ar sveikai maitinasi, ar nėra pašalinių dirgiklių, kurie trukdytų susikaupti ruošiant pamokas, ar sklandžiai vyksta prisijungimai prie nuotolinių pamokų, ar vaikas taisyklingai sėdi, ar pertraukų metu atsitraukia nuo kompiuterio, kokia vaiko vidinė ramybė, ar jis yra išklaustas ir suprastas, ar jis saugiai jaučiasi ir pan.

Nepaisant visų tėvų dedamų pastangų kartais vaikas vis tiek neturi motyvacijos mokytis. Jam sunku susikaupti, prisiversti daryti pamokas, sunku išbūti prie kompiuterio pamokų metu, vaikas apatiškas, užduras, atsiribojęs, nuolat blogos nuotaikos, dažniausiai atsikalbinėja, nenori į(si)traukti į šeimos gyvenimą, nepasitiki savimi, žema jo savivertė. Tokiu atveju, tėvų susirūpinimą turėtų lydėti specialistų konsultacijos.

MEDIACIJOS NAUDA IR REIKALINGUMAS COVID-19 PANDEMIJOS LAIKOTARPIU MOKYKLOS BENDRUOMENEI

Razmienė Giedrė

<p>Ivadas</p> <p>Temos aktualumas. Covid 19 pandemijos laikotarpis padarė didžiulę įtaką švietimo bendruomenei: įvestas karantinas, socialinių kontaktų ribojimas, grėsmė susirgti bei mokymasis nuotoliniu būdu. Tai pablogino vaikų emocinę savijautą. Pradinukai, grįžę į kontaktinį mokymąsi sunkiai valdė savo jausmus ir emocijas, bendraujant su bendraamžiais. Natūralu, kad kilo daugiau nesutarimų, konfliktų.</p> <p>Tyrimo tikslas. Išanalizuoti atliktus tyrimus apie mokyklinės mediacijos naudą vaikams mokykloje ir jos taikymą pandeminiu laikotarpiu. Tikėtina, kad mokyklinei mediacijai, kaip naujovei, bus atviri mokiniai, jų tėvai ir mokytojai, kita ugdymo įstaigos bendruomenė.</p> <p>Tyrimo metodai. Lyginamoji mokslinės literatūros analizė, apibrėžiant mokyklinės mediacijos sampratą, įvardijant mediacijos proceso etapus bei taikymo sritis, apibendrinant teorinius ir praktinius mokslinius tyrimus.</p>
<p>Pagrindiniai tyrimo rezultatai</p> <p>J. Sondaitė ir S. Vimonciienė (2009) atliko tyrimą, siekdamas išsiaiškinti mokyklos bendruomenės požiūrį į mokyklinę mediaciją. Paaiškėjo, kad didžioji dauguma bendruomenės atstovų nežinojo apie mediaciją, bet išreiškė norą daugiau sužinoti apie ją; dauguma mokyklos bendruomenės narių pritaria mediacijos programos reikalingumui.</p> <p>Atlikti tyrimai parodė, kad mokyklinė mediacija- tai nauja galimybė mokytis bendrauti kitaip: labiau gerbiant vienas kitą, ugdant aktyvaus klausymo įgūdžius, empatiją, daugiau prisiimant asmeninės atsakomybės už savo veiksmus, ugdant kritinį mąstymą bei problemų sprendimą. Mediatoriaus vaidmenį gali atlikti įvairūs mokyklos bendruomenės nariai: administracijos atstovai, mokytojai, kiti specialistai (pvz., mokytojas, psichologas, socialinis pedagogas ir t. t.), taip pat ir tam parengti mokiniai.</p> <p>R. Raszewska-Skałeczka (2013) pastebi, kad nors visuomenė nepasitiki mediacija kaip problemų sprendimo būdu, tačiau mokiniai šį problemų sprendimo būdą (bendraamžių mediaciją mokykloje) vertina teigiamai.</p> <p>H.-D. Willis ir S.-P. S. Ramdohras (2015) pažymi, jog svarbu tai, kad mediacija mokyklos organizacijoje būtų įteisinta, kadangi mediacija mokykloje yra daugiau nei pavienis projektas, kuris apima ne tik konfliktų sprendimą.</p> <p>Pastaruoju metu mūsų šalyje yra publikuojama nemažai straipsnių apie mediacijos, kaip konfliktų sprendimo būdo, naudą arba arba nagrinėjamos teisinės mediacijos įgyvendinimo ypatybės (Trumpilus, 2012; Kavalnė, Saudargaitė, 2011; Žalėnienė, Tvaronavičienė, 2010; Kaminskienė, 2010; Sondaitė, Čechavičienė, 2008), tačiau moksliniai straipsniai apie mediaciją švietime yra retenybė (Kaminskienė, 2013; Sondaitė, Vimonciienė, 2009).</p> <p>Pagal A.Kaušylienę (2016), konfliktų valdymas mokyklose reikalauja įvairių profesionalų įsitraukimo bei iniciatyvos iš pačių mokinių. Dažnai konfliktų sprendimų paieškose dalyvauja klasės auklėtojai (43,4 proc.), tačiau kaip minėjau, mediacija Lietuvos mokyklose dar nėra labai populiari. Tačiau tyrimas rodo, kad tik pareigybės instrukcijų įpareigoti profesionalai daugiausia imasi iniciatyvos ne tik valdyti konfliktus, bet ir ieškoti sprendimo būdų. Nevaldomi ar neefektyviai valdomi konfliktai gali sukelti agresyvia mokinių reakciją ir tik paaštrinti esamą situaciją.</p>
<p>Išvados</p> <p>Mediacijos metodikos diegimas bendrojo ugdymo mokyklose būtų veiksmingas valdant konfliktus, padedant atkurti konfliktuojančių mokinių santykius, padedant besimokantiesiems ieškoti konstruktyvių konflikto sprendimo būdų, o ypačingai, šiuo pandeminiu laikotarpiu, kai yra padaryta didžiulė žala švietimo bendruomenei. Pastebėtina, kad Lietuvoje bendrojo ugdymo mokyklose nėra įprasta taikyti mediaciją, ypač mokyklinę mediaciją. Taip prarandama galimybė naudoti bausmių sistemos, egzistuojančios mokyklose, alternatyvą, ugdyti papildomas mokinių kompetencijas ir jų asmenybių socialumą.</p> <p>Pasigendama mokslinių straipsnių apie socialinio pedagogo, esančio arčiausiai vaikų konfliktinių situacijų mokykloje, galimybes organizuoti ir įgyvendinti mediacijos procesą .</p>

TĖVŲ Į(SI)TRAUKIMAS UGDANT ALFA KARTOS VAIKŲ SOCIALINIUS ĮGŪDŽIUS: EDUKACINIS - TEISINIS ASPEKTAS

Justina Tvarkūnaitė

Klaipėdos apskrities Vaiko teisių apsaugos skyrius

Įvadas

Temos aktualumas. Lietuvos valstybė, siekdama prisitaikyti prie pasaulio pokyčių, kuria ir vadovaujasi naujausiais dokumentais: *Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija* (2013), *Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“* (2012), taip pat strategija „Europa 2020“ (2010), *Šešioliktosios vyriausybės 2012–2016 metų programa* (2012), *Vaiko gerovės 2013 – 2018 metų programa* (2012) ir kt. Šiais dokumentais siekiama kaitos švietimo sistemoje, veiklios, nuolat besimokančios visuomenės. Siekiama, kad švietimo ir šeimos politika užtikrintų lygias galimybes, švietimo prieinamumą ir kt. Tam yra būtinas teisinis švietimas, nes tai dalis asmenybės darnaus vystymosi ir tinkamo integravimo į visuomenę. Vaikai yra priklausomi nuo suaugusiųjų, nuo jų pastangų bei rūpesčio. Vaiko teisių konvencija pripažįsta pilietines, kultūrinės, politines, ekonomines ir socialines vaikų iki 18 metų teises. Informacinių technologijų šuolis į priekį keičia kartas. Vaikai gimę po 2010 metų priklauso Alfa vaikų kartai. Tai pirmoji karta, kurios visi atstovai yra gimę XXI amžiuje. Jie nuo mažumės jau geba apdoroti didžiulius informacijos kiekius ir vienu metu daryti kelis darbus. Visuomenėje ugdant šios kartos vaikus turi vykti esminiai pokyčiai ugdant socialinius įgūdžius. Kad išaugtų dar viena išsilavinusi Alfa karta, turi stipriai keistis ne tik šiuolaikinių vaikų poreikių neatitinkantys metodai, bet ir tėvų požiūris, jų į(si)traukimas į vaikų ugdymą(si). **Temos problema.** Kokios tėvų į(si)traukimo galimybės, ugdant Alfa kartos vaikų socialinius įgūdžius edukaciniu – teoriniu aspektu? **Tikslas.** Atskleisti tėvų į(si)traukimo galimybių teorinius pagrindus, ugdant Alfa kartos vaikų socialinius įgūdžius edukaciniu – teoriniu aspektu. **Metodai.** Mokslinės literatūros ir dokumentų analizė.

Pagrindiniai teiginiai

Alfa kartos vaikų gyvenime tėvai užima svarbiausią vietą socializacijos procese. Šeimoje vaikai įgyja svarbiausius socialinius įgūdžius: bendravimo, jausmų suvokimo, savikontrolės, kuriuos įgyja iš savo tėvų, perima šeimos tradicijas bei išmoksta pačių paprasčiausių dalykų, tokių kaip meilė ir pagarba. Socialinių įgūdžių ugdymas yra labai svarbus alfa kartos vaikų kasdieniniame gyvenime. Ugdant Alfa kartos vaikų socialinius įgūdžius didelę reikšmę turi pačių tėvų noras būti kartu su vaiku, į(si)traukti į jų veiklą: žaisti įvairius žaidimus, užsiimti menine, kūrybine veikla, nueiti į kultūrinius renginius, susibūrimus, leisti kartu laisvalaikį, nes kryptingas laisvalaikio praleidimas yra neatsiejama alfa kartos vaikų socialinių įgūdžių ugdymo dalis, kuri stiprina savarankiškumą, kūrybiškumą, iniciatyvumą, pilietiškumą, lavina vaizduotę, komunikabilumą, etinį ir estetinį santykį su aplinka. Alfa kartos vaikų ir tėvų neigiami tarpusavio santykiai, gali stipriai paveikti Alfa vaikus. Jeigu Alfa kartos vaikai neįgyja palaikymo iš tėvų, tikėtina, kad toks bendravimas šiuos vaikus pastūmės būti agresyviais su savo tėvais ir aplinkiniais. Jiems bus sunku valdyti savo jausmus ir emocijas, gali atsirasti nepasitikėjimas savimi, agresija, emocinis neįėjimas, nestabilumas. Todėl **tėvai yra pagrindiniai asmenys, kurie yra atsakingi už savo vaikų socialinių įgūdžių ugdymą ir jie turi į(si)traukti į kiekvieną procesą, kuris yra susijęs su jų vaiku.** Tėvų šiltas, sklandus tarpusavio santykių su vaiku kūrimas ir jų palaikymas turi didelę naudą ir reikšmę Alfa kartos vaikų socialinių įgūdžių ugdymo procesui tobulinti.

Išvados

Socialinių įgūdžių įgijimui labai svarbus yra autoritetas, suaugusiųjų pavyzdys. Per vyraujančius tarpusavio santykius, elgesio modelius alfa vaikas mokosi ir įgyja socialinių įgūdžių. Svarbu, kad abu tėvai nuosekliai auklėtų alfa kartos vaiką. Tinkamas auklėjimo stilius, kuomet derinama protinga laisvė, pareiga, atsakomybė, ugdomi savarankiškumo ir savikontrolės įgūdžiai, sudaro socialaus elgesio prielaidas. Ugdyti Alfa asmenybę šeimoje reiškia plėtoti vaiko savarankiškumą, kūrybiškumą, ryžtą, kritišką mąstymą ir pan., ypač didelį dėmesį skiriant į jo bendražmogiškos kultūros ugdymą, sugebėjimą bendrauti, formuoti vaiko atjautos jausmus, kad jis suprastų kitą žmogų. *Vaiko Konstitucija* (2015), parengta vadovaujantis *Vaiko teisių konvencija* (1989), prisideda prie to, kad kiekvienas Lietuvos vaikas šeimoje džiaugtųsi vaikyste ir augtų sveikas, laimingas ir atsakingas.

SOCIALINIS IR EMOCINIS UGDYMAS – KELIAS Į SVEIKĄ IR LAIMINGĄ VAIKĄ

Raminta Vičienė

Klaipėdos lopšelis-darželis „Puriena“

Ivadas

Temos aktualumas.

Laimingi mokomės būti nuo pat gimimo ir tam lemiamos reikšmės turi mūsų įvairialypiai potyriai, kuriuos lemia supanti aplinka (Burvytė S. 2016). Vaikas aukšta saviverte, suvokiantis save kaip asmenybę, besidžiaugiantis savo pasiekimais, kantriai įveikiantis nesėkmes, sveikai pasitikintis savo jėgomis (Geros mokyklos koncepcija, 2015, p. 4), yra ne tik ugdymo įstaigos siekiamybė, bet ir įgūdžiai, reikalingi gyvenime norint būti sėkmingu ir laimingu.

Tikslas.

Emocinio intelekto ugdymas – prioritetinga sritis visiems dalyvaujantiems ugdymo procese: vaikai, tėvai, pedagogai.

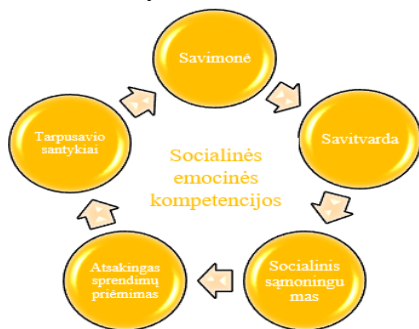
Pagrindiniai teiginiai

Kodėl svarbu ugdyti socialines emocines kompetencijas?

Emocinio raštingumo svarba niekas neabejoja, tad *ugdyti socialines emocines kompetencijas ikimokykliniame amžiuje tampa savaimu suprantamu reiškiniu*. Socialinis emocinis ugdymas (toliau SEU) integruojamas ne tik į iš anksto suplanuotus užsiėmimus, bet svarbiausia, kasdienėje veikloje, nagrinėjant vaikų tarpusavio santykius, kylančius jausmus, situacijas. Jau nekalbant apie tai, jog emocijų suvokimas ir raiška prasideda dar kūdikystėje ir būtent tėvai yra tie žmonės, kurie deda tvirtą pagrindą vaiko emociniam intelektui lavinti. SEU turi būti organizuojamas taip, kad visi ugdymo proceso dalyviai įgytų reikalingų įgūdžių ir jas noriai lavintų. *Tai yra nuolatinis procesas, kuriam lygiai taip pat svarbu suformuoti įgūdį.*

Kaip mes stengiamės ugdyti socialines – emocines kompetencijas?

Norint padėti vaikams patirti gyvenime sėkmę turime ugdyti tolygiai pažinimo ir socialinę-emocinę kompetencijas. Labai svarbu ne tik kalbėti su vaikais apie mūsų elgesį, emocijas. Dalyvauti praktinėse veiklose, kurios tikslingai lavina vieną ar kitą įgūdį. Vaikai noriai įsitraukia į veiklą, nes jos yra lengvesnio turinio, skatinančios ne konkurenciją, o draugystę, nereikalaujančios vieno teisingo atsakymo. *Tėvų švietimas SEU tema, taip pat turi tapti prioritetu*. Rekomenduojama organizuoti individualius pokalbius, seminarus, įtraukti tėvus į bendras užduotis kartu su vaikais, siekiant darželyje pradėtos veiklos tęstinumo.

Išvados

Išvados. Palaikyti emocinę higieną, tai procesas reikalaujantis dėmesio. Efektyviausias būdas lavinti emocinį intelektą reflektuojant kilusias patirtis. Analizuoti įvairiose situacijose kylančius jausmus, mokytis teisingai juos įvardinti, pastebėti kito emocinę būseną, įgyti įproti konstruktyviai reaguoti į kylančius jausmus. Svarbu atkreipti dėmesį į savo emocinę būseną, elgesį ir tik savo pavyzdžiu padėti kitiems lavinti emocinį raštingumą.

TEATRINĖS VEIKLOS GALIMYBĖS UGDANT SVEIKUS IR LAIMINGUS VAIKUS

Dagna Volkovaitė

Klaipėdos lopšelis darželis „Puriena“

Ivadas
<p>Teatrinė veikla – universali ir unikali vaiko visuminio ugdymo priemonė. Ji laiduoja sėkmę, stiprina teigiamą savęs vertinimą, kūno, kūrybinių galių pajutimą, laisvą ir emocionalų kalbėjimą geriau suvokiant savus išgyvenimus, svajones ir nuotaikas. Anot mokslininkų, pedagogų ir teatro tyrėjų J. Geniušo (1968), P. Bielskio (1992), A. Ercmonienės (1979) ir kt. teigimu, teatrinės veiklos metodai yra labai svarbūs ir veiksmingi, nes artimi vaiko prigimčiai. Žmogaus jausmų pasaulį labiausiai ugdo menas. Jis turtina jausmus, emocijas ir tuo pačiu yra kūrybiškumo ugdytojas (Lewenfeld V. Creativity and Art. Education. „School Arte“, 1959 N.2.7). V.Kazragytė (2008) visapusiškai atskleidė meninės kompetencijos ugdymo svarbą vaiko asmenybei, jo gerovei, išskiriant vaidybinės veiklos panaudojimo ir pritaikymo galimybes. M.Brėdikytė (2000) akcentuoja ir išskiria vaiko santykį su teatrine lėle. Autorė plačiai nagrinėja ir akcentuoja lėlės svarbą ir vaidmenį vaiko emociniam saugumui, kūrybiniai išraiškai ir saviraiškai. Mokslininkai įrodė, kad teatrinė veikla ugdo vaiko kūrybiškumą, lavina komunikacinius gebėjimus, skatina ir aktyvina vaizduotę, dėmesį ir pan. Tai ypač svarbu akcentuojant ir laiduojant vaiko sveikatą ir jo gerovę. Ikimokyklinio ugdymo mokytojui, panaudojant teatrinę veiklą, taikant vaidybinės veiklos elementus, ugdymo procesas vaikui tampa patrauklesnis, žingeidesnis ir aktyvesnis. Vyraujant teigiamoms emocijoms, gerai nuotaikai vaikas atranda naujų pažinimo būdų ir formų. Tikslas: atskleisti teatrinės veiklos galimybes ugdant sveikus ir laimingus vaikus Covid-19 laikotarpiu. Problemos aktualumas. Kokios teatrinės veiklos galimybės ugdant sveikus ir laimingus vaikus karantino metu (Covid-19) laikotarpiu?</p>
Pagrindiniai teiginiai
<p>Teatrinė veikla Klaipėdos m. lopšelyje-darželyje „Puriena“ organizuojama jau 27 metai teatro studijoje. Organizuodami teatrinę veiklą, išskiriame vaikų pasirengimo šiai veiklai etapus: kūno raumenų įtampos atpalaidavimas (rankų, kojų, nugaros ir kt.) ir judesio raiška; valingo dėmesio sukaupimas; kūrybinės vaizduotės aktyvinimas; jautimų ir emocijų skatinimas; kalbinės raiškos ugdymas; taisyklingas kvėpavimas; tarpusavio bendravimas ir bendradarbiavimas. Teatrinę veiklą rekomendavome karantino metu ugdytinių šeimoms panaudojant ir pritaikant teatrinis pratimus - žaidimus. Jų pritaikymo ir panaudojimo tikslas: įveikinti vaiko psichiką, aktyvinti šeimos narių bendravimą, skatinti vaikų teigiamas emocijas. Kūno įtampos atpalaidavimas. Kuo daugiau bus išlavintas vaiko įgūdis atpalaiduoti ir valingai įtempti raumenis, tuo jis labiau jaus savo kūną. Gebės susikaupti viduje, įveikti jaudulį, susitelkti ir laisvai jaustis scenoje. Kūno įtampos nuėmimui galima pažaisti judesio žaidimus „Varveklis“, „Šokliukas“, „Miegalius ir žadintuvas“, „Katino rytas“. Žaidimų - pratimų tikslas: pajauti atskirų raumenų grupių ir viso kūno judesį. Siekiant, kad vaiko atliekamas judesys būtų kuo išraiškingesnis, būtina vaiką supažindinti su ryškiausiais ir charakteringiausiais veikėjo bruožais juos stebint, aptariant ir išryškinant. Valingo dėmesio ugdymas. Ugdant valingą vaiko dėmesį, daugiausiai įtakos turi jutimo organai: klausa, rega, skonis, uoslė ir lytėjimas. Norint išlavinti vaiko gebėjimą susikaupti ir sutelkti dėmesį ties įvairaus pobūdžio užduotimis, būtina žaisti dėmesio lavinimo žaidimus. Kalbinės raiškos ugdymas. Taisyklingas kvėpavimas lemia tikslų ir taisyklingą garsų, žodžių tarimą. Panaudojant kvėpavimo pratimus vaikas išmoksta valdyti savo balsą, kalbėti garsiai - tyliai, modeliuoti balsą, nešaukti ir neužkimti. Įkvėpimo ir iškvėpimo pratimai - žaidimai: „Balionas“ „Žiemos langas“ „Sūpuoklės“, „Plunksna“, „Sušalusios rankos“. Kasdien žaisdami su vaikais teatrinis žaidimus taikome pagrindinius bendravimo ir bendradarbiavimo su vaiku principus: žiūriu ir matau, klausau ir girdžiu, jaučiu ir suprantu. Teatro menas labiausiai vaikui sukelia emocinę būseną (džiaugsmą, šypseną, susikaupimą, nuostabą, gailestį, liūdesį ir kt.).</p>
Išvados
<p>Teatrinis žaidimas - pratimas galima lengvai integruoti į kasdienę veiklą karantino metų namuose. Panaudojant ugdymo procese teatrinę veiklą galima užtikrinti vaikui saugius, džiugius, žaismingus ir kūrybingus ikimokyklinius ir priešmokyklinius metus, siekiant sėkmingos vaiko gerovės kūrimo. Rekomendacijos tėvams žaidžiant teatrinis žaidimus namuose: Priimkite šį iššūkį ir išlaisvinkite savo mintis. Skatinkite žaidimą be taisyklių. Leiskite vaikams perimti iniciatyvą. Žaiskite daug: kuo daugiau įvairesnių žaidimų, tuo daugiau vaiko įgūdžių lavinama. Žaisdami pasinerkite į veiklą „visa galva“. Nebijokite žaidimo metu kilusios netvarkos namuose. Numatykite laiką žaidimams savo dienvakareje ir jos laikykitės. Žaidimai suartina visus šeimos narius. Kasdieninės rutinos veiklas paverskite žaidimu.</p>

Klaipėdos universiteto leidykla

Teisė būti sveikam ir laimingam

2-asis tarptautinis forumas
Mokslinių straipsnių rinkinys

Klaipėda, 2021

SL1335. 2021 11 16. Apimtis 3,75 sąl. sp. l.

Klaipėdos universiteto leidykla, Herkaus Manto g. 84, Klaipėda Tel. (8 46) 398891, el. paštas: leidykla@ku.lt